דער קענעדער איד

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 796 Main Street.

Vol. III. No. 24. Winnipeg, Thursday, August 1st, 1912.

וויניפעג, דאנערשטאג, י"ח אב, תרע"ב.

די גרויסע צערעמאָני ביי דער נייער תלמוד תורה.

ווי מיר האבען פאראויסגעזאגט, אזוי האט עס אויך פאסירט: א גרויסער עולם מיט מענשען האט פאריגען זונטאג פון אן דער פריה אן זיך געצויגען צו דעם פלאץ וואו עס בויעט זיך די נייע תלמוד תורה, קארנער פלארא און טשארלס. די פני העיר ווי פון דער נאהד אזוי אויך פיעלע פון דער סאוטה זיינען געקומען איינ־ציל נעהמען אין דער שמחה, אינם יום טוב. האלב נאך איינס איז דער רב רבי י. י. כהנאוויטש פארגעשטעלט געווארען צו האלטען די רעדע. זעהר וואַרים, ריהרענד און פול בעגייסטערט האט דער רב גערעדט און אז זיין רעדע האט ווירקליך געבראכט גלענצענדע רעזולטאטען קען מען זעהן דערפון וואס באלד נאך דער רעדע האט דער פרעזידענט ה' ה. ס. ראבינסאן אפע־לירט פאר בייסטייערונגען און ס'האט גענומען פליסען מיט געלד פון אלע זייטען. אלע מענשען וואס זיינען גע־שטאנען אויף דער פלאטפארמע זיינען געווען פערנומען מיט צונעהמען געלד, טשעקס און נאוטס. דער נאמען פון יעדען נדבן איז אויסגערופען געווארען און דער עולם האט איהם וואַרים אפּ־לאדירט.

נאכהער האבען ה' סקאליטער און מר. מאיר פינקעלשטיין אנגעהויבען צו פערקויפען די שטיינער און אויך דא האבען פון אלע זייטען געפלאסען הונ־דערטערס, 50־ערס, 25־ערס און אויך פיעלע קלענערע סומען. און אויך דא האט דער גרויסער עולם געשריען הורריי און אפלאדירט די מנדבים.

דער טאג איז גראד געווען זעהר נינסטיג, ווארים אין לויטער און דער גאנצער געגענד ארום האט אויסגעזעהן יום טוב'דיג. אלע מתעסקים זיינען גע־ווען זעהר ענטהוזיאסטיש און צופריע־דען פון די רעזולטאטען.

דאס פובליקום האט אלזא, נאך אלע־מענס פערלאנג, געטהאן זיין „דיוטי", זיין פליכט. די מתעסקים ווילען יעצט מיט מעהר קוראזש און ענערגיע צו־טרעטען צו זייערע ווייטערדיגע אר־בייט.

דער טאג האט געבראכט אין ערך פון 8 טויזענד דאלאר, ניט קיין הבטחות נור קעש געלד. דער סעקרעטאר האט נאך ניט אויסגעפיעט צו געבען אונז די נעמען פון די מנדבים פאר דיזען נומער. נעקסטע וואך ווילען מיר פערעפענט־ליכען אלע וואס האבען בייגעשטייערט צו דער תלמוד תורה ווי די קליינע אזוי אויך די גרויסע סומעס.

ערשטער אידישער ריעל עסטייט אָפיס אין דער נאָרד ענד.

ווער עס האָט הייזער אָדער לאָטס צו פערקויפען, אָדער ווער עס וויל קויפען; ווער עס וויל בייטען לאָטס פאַר הייזער אָדער פאַרמס, זאָל זיך ווענדען צו

ב. ראָבינסאָן און זאָהן

אין 1-2 292 סעלקירק עווענױ פהאָן סט. דזשאָן 2445

נעמען אָן הייזער צו פערענטען און רענטען. שבת געשלאָסען, זונטאָג אָפען

רעזידענס 539 פריטשאַרד עווענױ פהאָן סט. דזשאָן 737

קאָנטראַקטאָרס און בילדערס.

(86)

אונזער נאמען איז אייך א גאראנטיע פאר רעעלע ביזנעס.

אגודת בני ציון דווינניפעג

לאדעט אייך אלעמען צו דעם

מאס מיטינג און באנקעט

וואס וועט שטאטפינדען

זונטאג, 4טען אויגוסט,

אום 5 אוהר נ. מ.

אין קווינס טהעאטער,

וואו א בעריכט פון דער 12טער ציוניס־טישער קאנווענשאן וועט אבגעגעבען ווערען פון דעם דעליגאט א. אסאוסקי און וואו עס וועט דורכגעפיהרט ווערען א פראגראם פון דעקלאמאציאנען און פארלעזונגען.

ציוניסטען זיינען פערפליכטעט צוקומען אלע טיקעטס וואס זיינען פערקויפט געווען פאר דעם 28טען יולי זיינען גוט צו דיזען באנקעט.

דיא ביזי בי דזשועלערי

מופט נעקסטען דינסטאג אריבער אין

קאר. מיין און וואטער סט.

199 וואטער סט. אויף א קורצער צייט.

געפינענדיג א פליים וועלען מיר דאן אדווערטייזען.

יעצט פאר דער קורצער צייט ביז'ן מופען, פערקויף איך זאכען צו די בי־ליגסטע פרייזען.

THE

Busy Bee Jewelery.

מאקס שטיימאן, פראפרייעטאר

פהאָן גערי 3024

מען דאַרף ניט געהן נאַקעט אָדער באָרוועס

ווייל צו דער בילינסטער פרייז קריגט איהר א גוטען סוט ביי אונז ווי אויך א פאר שיך און אנדערע זאכען וואס א מענש דארף האבען. גוט און ניט טהייער איז אונזער מאטא.

Grand Clothing Co.

800 Main Street

האָפמאַן און כּין, פּראָפּרייעטאָרס.

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז. טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עווענױ.

צו פעררענטען א סטאר, זעהר גוט פאר א בארבער שאפ, איינגע־טרייעט פלאץ. נאכפרעגען ביי מר. פ. מינוק, 52 דערבי סטריט.

זעהט אטרובין'ס אדוו. אויף פיידזש 6.

סטרייק אין מאָנטרעאָל געסעטעלט.

לויט א טעלעגראמע צו דער היגער „פרי פרעס" זאל דער שניידער סטרייק אין מאנטרעאל וואס האט אנגעהאל־טען א 8 וואכען זיך געענדיגט לעצטען מאנטאג. קיין אויספיהרליכעס איז דערוויל ניט בעקאנט.

דער קאַרפּענטער סטרייק אין וויניפעג

דער קארפענטער סטרייק וואס ווערט דא אנגעפיהרט האלט נאך אן. מיר האבען געהאט א הבטחה פון דעם אר־גאנייזער צו געבען אונז אלע איינצעל־הייטען, ליידער האבען מיר ניט געקרא־גען און קענען דערום ניט געבען קיין איינצעלהייטען. זיך נוצען מיט בעריכ־טען פון אנדערע צייטונגען ווילען מיר ניט, ווייל לויט דער ארגאנייזער ניט איבער זיינען יענע בעריכטען ניט אלע מאל ריכטיג.

2 טויזענד סטרייקער אין וואַנקאָווער

אין וואנקאווער זיינען איבער צוויי טויזענד ארבייטער פון די גרעגד טהאנק פאסיפיק ארויס אין סטרייק און דא־דורך אבגעשטעלט דעם פערקעהר אויף דער ליניע צווישען העזלטאן און בארינט לייק.

בעת מיר געהען צום פרעס, בעט אונז דאס מענעדזשמענט פון קווינס האל מודיע צו זיין, אז ווי אלע יאהר אזוי אויך נעקסטע ימים נוראים וועט מען דאווענען אין האל. א חזן ווערט ארענזשירט און אין גיכען וועלען זיי אנאנסירען די איינצעלהייטען.

מעיאָר וואָהו ערהאַלט אַ בריף פון „שוואַרצע האַנד".

ווען מעיאר וואהו איז מאנטאג פריה געקומען אין אפיס און ווי אלע מאל געעפענט זיין קארעספאנדענץ איז ער דערשראקען געווארען געפינענדיג א בריעף פון דער „שווארצער האנד" וואס פאדערט ביי איהם טויזענד דאלאר. אין בריעף ווערט גאר ניט געזאגט וואס מיט'ן מעיאר וועט זיין אויב ער וועט די טויזענד דאלאר ניט געבען, נור מען הייסט איהם אוועקלעגען דאס געלד אין 111 אלעקסאנדער עוועניו.

די בריעף איז געשריבען מיט דער פירמא פון „מאניטאבא האטעל" און גע'חתמ'עט די „שווארצע האנד" מיט דעם עמבלעם פון דעם שארבען.

די ס. ט. זאַמלען ביכער פאַר אידענברידזש.

ווי אונזערע לעזער וועלען זיך ער־אינערען האבען מיר עדיטאריעל אויפ־מערקזאם געמאכט די היגע סאציאליס־טען־טעריטאריאליסטען דאס די אידי־שע פארמערס אין אידענברידזש, סאס. האבען איינגעבויעט א ביבליאטהעק, אבער קיין ביכער האבען זיי ניט; בכן וואלט ווינשענסווערטה געווען אז די ס. ט. זאלען אויף זיך נעהמען די איני־ציאטיווע צו זאמלען ביכער פאר זיי.

פאריגען פרייטאג איז ביי די היגע ס. ט. אבגעהאלטען געווארען א מי־טינג וואו אונזער פארשלאג איז איינ־שטימיג אנגענומען געווארען. אין גי־כען וועט א קאמיטע בעשטעהענד פון מר. ס. גרינשטיין, י. גורעוויטש און י. טשערניאק אנפאנגען זייער ארבייט צו זאמלען ביכער.

עס איז פערשפארט צו זאגען אז דאס איז א זעהר וויכטיגע און נאבעלע אונטערנעהמונג און עס איז ניט מעהר ווי רעכט אז יעדער צו וועמען די אויבענדערמאהנטע קאמיטע וועט זיך ווענדען זאל מען איהר בעהילפיג זיין ווי ווייט מעגליך.

די בעפעלקערונג אין אידענברידזש בעשטעהט פון ראדיקאלע ווי אויך ארטאדאקסישע עלעמענטען, אלע הור־שטען נאך א געדרוקט ווארט און דע־רום וועט יעדער ספר, יעדער בוך זיין נוצליך.

די אלע וואס וועלען שענקען ביכער וועט זייער נאמען און אויך דאס ספר אדער בוך פערעפענטליכט ווערען אין „איד".

אין לאדז, רוסלאנד, איז א גאנצע גאנצע פאמיליע בעגאנגען זעלבסט־מארד, ווייל זיי האבען געהונגערט און ניט געהאט קיין ארבייט.

רעפאָרמס אין טעלעפאָן מענעדזשמענט.

ווען די פערוואלטער פון אונזער טע־לעפאן סיסטעם האבען איינגעזעהן אז צאהלען וויפיעל מען הייסט וויל מען ניט, האבען זיי גענומען אויסצובעסע־רען דאס מענעדזשמענט אזוי אז עס זאל קאסטען בילינער און פיהרען די ביזנעס אזוי אז עס זאל זיך בעצאהלען מיט די יעצטיגע רייטס. די ערשטע זאך האט דער פערוואלטער רעארגאניזירט דעם גאנצען סטעף, מאנכע דעפארט־מענטס זיינען גאר ארויסגעווארפען גע־ווארען און מאנכע פערקלענערט גע־ווארען און איניגע דעפארטמענטס זיינען פעראייניגט געווארען צוזאמען און אויף אזא אופן פערקלענערט די הוצאות. דער מענעדזשער פיהרט דא איין לויט דער ארדנונג פון דער טרי סטייט קאמפאני אין מינעסאטא.

האָט איהר $3.75?

לויט די צייטונגען מעלדען יעצט וועגען בארדענס בעזוך אין ענגלאנד, וועט קענעדא געבען אלס מתנה ניט ניט מעהר און ניט ווייניגער ווי די קיי־לעבדיגע סומע פון 30 מיליאן דאלאר צו ענגלאנד אום צו פערשטארקערען די ברייטישע פלאטע מיט נאך עטליכע דרעדנאטס. אויב דיזעס זאל אמת זיין, דאן וועט יעדער מאן, פרוי און קינד פון קענעדא, ד. ה. יעדער איינצעלנער נפש דארפען בייסטייערען צו דער מתנה מיט $3.75.

דאס נאך ניט אין גאנצען פערענדיג־טע הויז פון דער גארדאן עלעקט. קא. אויף 407 סעלקירק האט דינסטאג ביי נאכט זיך אויסגעבויגען אויף דער לינ־קער זייט. מען מוז יעצט דאס גאנצע בילדונג צוריק צו ווארפען אום דאס אויסצוגלייכען.

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אויב איהר דענקט אַהיים צו פאָהרען.

עס מאכט ניט אויס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופריעדענשטעלען. מיר זיינען אגענטען פאר די גרעסטע און בעסטע שנעל שיף קאמפאניעס. אונזערע אידישע בעאמטע שטעלען זיך גערן צו אייער דיענסט צו געבען אייך אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע. מיר האלטען שטענדיג אין אונזער קאסע א גרויסע סומע רוסישע, עסטרייכישע און פרעמ־דע געלדער און פערקויפען צו מעסיגע פרייזען. געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.

אַלאָוועי און טשעמפּיאָן — בענקערס און בראָקערס

AC · 362 & 667 MAIN STREET · AC

דזשאָב פרינטינג אין אַלע שפּראַכען ווערט אָנגענומען אין אָפיס פון „איד", 796 מיין סטריט.

א רעפארטער.

אין דער ביזנעס וועלט.

„ניו פינאנשעל קארפארײשאן".

אונטער אזא „קעפּיל" דרוקט די טא־ראנטא׳ר „מאניטערי טיימס" (נומער 20) אן ארטיקעל וואו זי שרייבט ארום די איינצעלהייטען פון דער וויניפּעגער „קענעדא פינאנשעל קארפּארײשאן", וועמענס עד די לעזער געפינען אין יע־דען נומער און וועלכע שטעהט אונטער דאס מענעדזשמענט פון ה׳ פ. גני. מיר ווילען דא געבען אן אויסצוג פון דעם ארטיקעל:

די ציימונג שרייבט פאלגענדעס: „די קענעדא פינאנשעל קארפּאריישאן" איז א ניי געגרינדעטע קאמפּאני אין ווינ־פּעג לויט אלע געזעצליכע פאדערונגען פון דער מאניטאבא גאווערמענט און האט א קעפּיטל סטאק פון $500,000, איינגעטהיילט אין 5 טויזענד שעהרס ($100 א שעהר). די אפיסערס פון דער קאמפּאני זיינען אלע גוט בעקאנטע וויניפּעגער ביזנעס און פראפעשיאנאל לייט, וועמענס נעמען איז די בעסטע זיכערהייט אז די קאמפּאני וועט פּרא־גרעסירען. (דא ווערען אויסגערעכענט די דירעקטארען צווישען וועלכע עס איז אויך אריינגערעכענט מר. פּ. שרא־גע, מר. ווינקלער (מעמבער אף פּאר־לאמענט), מר. פלעטשער (דער לאיער) און אנדערע בעקאנטע פּערזענליכקיי־טען). די קאמפּאני האט דעם צוועק אבצוקויפען „אגרימענטס פאר סייל" (ווען איינער קען ניט אנהאלטען א הויז אדער לאנד וואס ער האט גע־קויפט און אויף וועלכען ער האט שוין איינגעצאהלט א געוויסע סומע, דאן קויפט ביי איהם די קאמפּאני אב דעם אגרימענט, נאטירליך מיט פראפיטייבל דיסקאונטס). איבער 2 טויזענד שעהרס זיינען שוין אויספערקויפט. און ניט קו־קענדיג דערויף וואס די קאמפּאני איז נאך גאר יונג, האט זי שוין אויסגע־קויפט פיעלע אגרימענטס פון וואס עס איז צו זעהן אז גרויסע דיווידענטען וועט די קאמפּאני צאהלען צו איהרע שעהר האלדערס".

אזוי שרייבט די דערמאהנטע ציימונג וועלכע איז בעקאנט איבער גאנץ אײ־ראפּא און אמעריקא אלס די איינציגע גרעסטע פינאנשיל ציימונג פון קענעדא. מיר בלייבט נור מוסיף צו זיין אז די היגע אידען זאלען די געלעגענהייט ניט דורכלאזען און ווערען שעהר האלדערס אין דער קאמפּאני פאר וואס זיי וועלען אונז דאנקבאר זיין.

נאך א אידישער שיפסקארטען אפיס.

די שטאדט וויניפּעג וואקסט, מיט מיט איהר וואקסט אויך די נארד ענד מיט איהר אידישער בעפעלקערונג. אין דעם קענען עדות זאגען די נייע ביזנעס פּלעצער וואס עפענען זיך אלע מאל פון אידען פאר אידען. ווי לאנג איז ערשט אין וויניפּעג ניט געווען מעהר אלס איין פלאץ וואו מען האט געקענט קויפען שיפסקארטען אדער שיקען געלד און יעצט זיינען שוין פאראן איינינע.

א נייער אפיס אזעלכער האט זיך אויך יעצט געעפענט אין דער נארד ענד פון מר. פענסאן און שילער, 854 מיין סטריט, וואו עס וועלען פערקויפט ווע־רען שיפסקארטען אויף אלע ליינס, פאר קעש, אזוי אויך אויף לייכטע אויסצאהלונגען; געלד שיקען אין אלע וועלט טהיילען. אויך ריעל עסטייט, לאונס, מארטגיידזשעס, אינשורענס און ד. גל. צוזאמען מיט זיי זיינען אין דעם זעלבען אפיס די בעקאנטע לאיערס שטיינקאפּ און לאורענז. דער אפיס ווערט געפיהרט אונטער דאס מענעד־זשמענט פון דעם בעקאנטען פעהיגען יונגען ריעל עסטייט מאן מר. ה. שילער. עס איז צו האפען אז דאס אידישע פובליקום וועט זיי פאטראנייזען.

נאך איין פאקט.

אז מיין בעהויפטונג דאס די היגע אידישע ביזנעס לייט אין דער נארד ענד פראגרעסירען, קען איך דיענען אלס פאקט דער ריעל עסטייט אפיס פון זאלצמאן און ליפשין. זיי האבען אין אנפאנג זומער געדונגען א קליינע רומקע און אנגעהויבען צו פיהרען ביז־נעס אויף א קליינעם שטיינער. עס זיי־נען נים אוועק קיין פיער מאנאטען און דער אפיס פון דער ריעל עסטייט פיר־מא „זאלצמאן און ליפשין" האבען גע־מוזט אומבייטען זייער קליינעם אפיס אויף א גרעסערער פלאץ, זיי האבען אויך אריינגענומען צו זיך די לאיערס פלאנדערס און מאקוויקער און ווי מיר איז בעקאנט מאכען זיי גלענצענדע ביזנעס. זיי האבען אויך לעצנער געהאט אדווערטייזט א סאב דיוויזשאן „סאל־טליפ פליים" וועלכעס זיי האלטען ביים אבקויפען.

ה. זאלצמאן איז א גוט בעקאנטע פערזאן אין דער נארד ענד, זיין פארט־נער מר. ליפשין וועמען איך קען ווע־ניגער, זעהט אויס צו זיין א זעהר רא־יעלער ביזנעס מאן און דאס זאל זיין די אורזאכע פון זייער פראגרעס.

אין די טהעאטערע.

אין אידישען טהעאטער.

נאך גאר א קורצע צייט איז פער־בליבען ביז צום 13טען און 14טען אוי־גוסט ווען די בעריהמטע אידישע שוי־שפּיעלערין מאדאם קעני ליפּצין קומט

מאדאם קעני ליפּצין.

אוים נויארק מיט איהר קאמפּאני וועל־כע בעשטעהט פון לויטער ערשטע קלאסע ארטיסטען.

אין היינטיגען נומער אויף דער 8טער פיידזש וועלען די לעזער געפינען אד־ווערטייזט די נעמען פון די אנטהייל נעהמער. דער שרייבער פון דיזע צייליגן האט כמעט די אלע אויסגערעכענטע ארטיסטען געזעהן אין פערשיעדענע ראלען און אלע אהן אויסנאהמע פיה־רען דורך אזוי א ראלע ווי אן ערשטע קלאס ארטיסט דארף אזא ראלע דורכ־פיהרען. עס איז ווידער פערשפּארט צו ווידערהאלען וועגען דער מאדאם ליפּ־ציןס טאלאנט; דער וואס האט געלע־זען דאס ארטיקעל אין נומער 22 „דער איד" פון ה׳ ל. עלבע, ווער שמועסט, דער וואס האט זי געזעהן שוין אמאל ערגעץ וואו שפּיעלען אדער דער וואס האט נור געהערט פון מאדאם ליפּצין, מיט איין ווארט: ווער עס לייענט אמאל א אידיש בלאט און וואס שטעהט נא־הענט צו דער אידישער וועלט, דער וויים וואס פאר א גרויסער טאלאנט די מאדאם ליפּצין איז און עס איז ווינ־שענסווערטה אז זי זאל דא האבען אזא אויפנאהמע ווי זי פערדיענט.

אלערליי טיקעטס ווי טהייערע און וואלוועלע זיינען צו קריגען אין הויז פון מר. ב. שעפּס, 401 סעלקירק עווע.

רייטס פאר אדווערטייזמענטס אין „איד"

פאר איין מאל 50 סענט פער אינטש
פאר א מאנאט 40 סענט פער אינטש
פאר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש
אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש
אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.
קהל׳שע אנאנסען 25 און 30 ס.

ביים פעראיין „אידישע יוגענד".

א ספּעציעלער מיטינג.

זונטאג דעם 28טען יולי איז אין 176 אייקינס סטריט שטאטגעפונען א מי־טינג פון פעראיין „אידישע יוגענד". די־זער מיטינג איז געווען זעהר גוט בעזוכט פון די מיטגליעדער פון פעראיין. אויס־הערענדיג די בעריכטען פון עקסקיו־שאן קאמיטע און דר. זשיטלאווסקי׳ס יובילעאום קאמיטע איז דער מיטינג צוגעטראטען צו דער פערהאנדלונג פון דער פראגע וועגען א שטענדיגער פאהן פאר׳ן פעראיין. ביי דיזער אנגעלעגענ־הייט איז אויפגעהויבען געווארען א הייסע דיסקוסיאן וועגען די פּרינציפּען פון פעראיין אין אלגעמיין. זעהענדיג אז די צייט איז קורץ און די דיסקוסיאן איז א דויערענדע, האט דער מיטינג איינשטימיג בעשלאסען צונויפצורופען א ספּעציעלען מיטינג וועלכער זאל אין גאנצען זיך פערנעהמען מיט דיזער וויכטיגער פראגע. דיזער מיטינג איז בעשטימט געווארען אויף זונטאג דעם 4טען אויגוסט אום 7,30 אוהר אבענד אין קאמיטע רום פון קווינס האל. די מיטגליעדער פון פעראיין זיינען פער־פליכטעט צו זיין אנוועזענד, געסט זיינען וועלקאם

א. גורעוויטש, סעקר.

דאנערשטאג דעם 18טען יולי אויף א ברית מילה ביי דוד פאליק 105 הי־גינס עווענו וואס עס זיינען אנוועזענד געווען בסך הכל 8 מענשען, לוי ווייזיל, זיין ברודער דוד ווייזיל, דוד רויזען, מר. בראנשטיין, מר. טשעטשיק, מר. שאול פון גראוו סטריט, דוד טאקליארסקי און נאך איינינע. ביי דער סעודה האט מען בעשלאסען צו פערקויפען די ברכות און דאס געלד זאל געהן פאר דער תלמוד תורה. האט דער בעל ברית אליין געגעבען דעם ערשטען דאלאר און אזוי איז געווארען 12 דאלאר. נא־כהער איז געווען אן אקשען פאר צו־טראגען דאס געלד צווישען די מענער און איבערגעגאנגען צו די פרויען און אזוי האט מרס. פאליק געשטיגען די פּרייז ביז 6 דאלאר, איז הערוויל אריינ־געפאלען $10,25, בס״ה $22,25. דאס געלד איז צוגעטראגען געווארען דעם טאג פון דאס לעגען דעם קאר־נער שטיין.

1־1

אויף א ברית מילה ביי מענדיל גינז־בורג 678 סעלקירק עווענו דעם 27טען דזשולי (תשעה באב) איז קאלעקטעט געווארען פאר דער תלמוד תורה 25 דאל. פון פאלגענדע מנדבים: מר. פנחס ארעצקי, שמואל ישעיה האסלאווסקי, יהודה ליב שור, ל. פארטוגאל, ישראל ארעצקי, יצחק סלוצקי, משה האלפּע־רין, פנחס גרינבערג, מר. פולאן, יעקב שטערענבערג, אברהם קאסוו, מר. טשאם, מר. זעלצאנאק, מר. פערצאוו־סקי, אברהם זאבענסקי און מאסטער מרדכי קימעלמאן (10 יאהר אלט וועל־כער געניסט פון דער תלמוד תורה און פריי זיך אנגעבאטען צו בײשטייערען). מוהל איז געווען רעוו. אײדעלמאן און סנדק איז געווען מר. חיים ארעצקי. (1

מלחמה צוליעב שלום.

בײדע צדדים אין ענגלישען פארלא־מענט קומען זיך צונויף אויף איין פונקט אז ווייטער אנגעהן מיט דעם פלאטען רייס מיט דייטשלאנד ווי ביז יעצט איז איבער די קרעפטען און פאלט א שווע־רע משא אויף׳ן ענגלישען פאלק פיעל שווערער ווי א מלחמה. איין מיטגליעד האט גאנץ אפען ערקלעהרט. אז ענג־לאנד דארף ניטווארטען ביז דייטש־לאנדס פלאטע וועט ווערען שטארקער, נור וואס פריהער איז בעסער נעהמען און צושמעטערען זי אזוי אז ענגלאנד זאל פאר יאהרען לאנג ניט דארפען בויען קיין נייע שיפען אום אריבערצו־שטייגען דייטשלאנד. די ענגלישע אר־בייטער זאגען אז עס איז די זאך פון די ארבייטער צו סטאפּען דעם פלאטען רייס צווישען בײדע לענדער, ווייל אויף די פלייצעס פון ארבייטער קלאס פאלט די גאנצע שווערינקייט פון דיזען רייס.

פארטרעפליך גוט זיינען
די א
העססען סיגארעטס

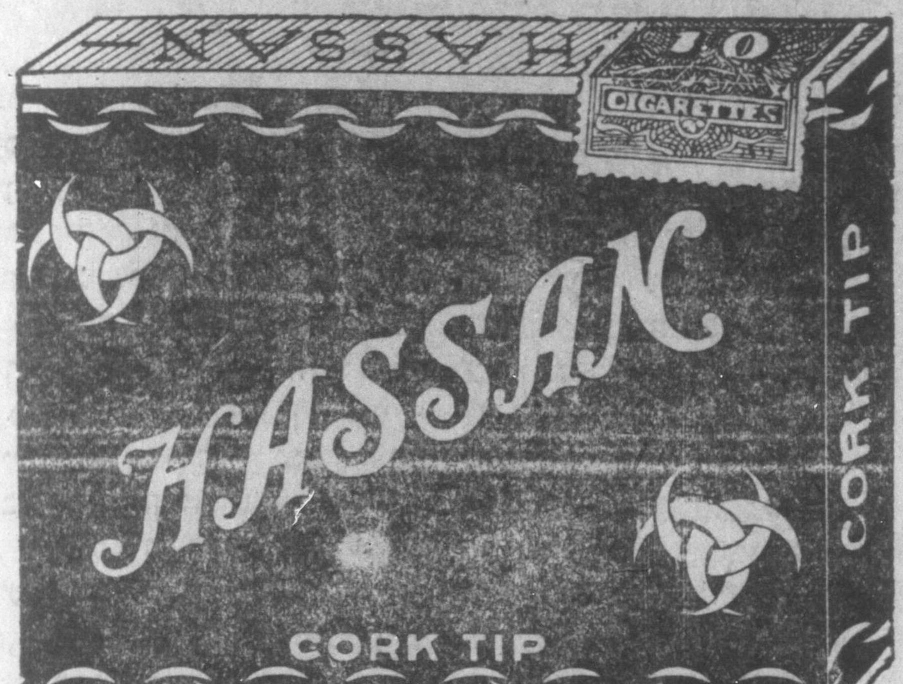

אריענטאלער סמוק
10 שטיק פאר 10 סענט.

פונ׳ם עסען קענט איהר הנאה האבען
נור ווען איהר וועט נוצען סאפאנען אדער פלעשליך וואסער,
אלערליי פליווארס פון דער
שייפילד מינעראל וואטער קא.
די בעסטע וואסער אין מארקעט. געמאכט אויף׳ן רוסישען שטיי־גער, געסטאלירטע וואסער, מיר גאראנטירען אז קיין סאכארין ווערט ניט גענוצט, נור הויכע צוקער.
יעדער קען קומען און זעהן ווי די וואסער ווערט געמאכט.
מיר פערקויפען אויך בילינער ווי איבעראל:
1 דאזען סיפאנס פאר 1 דאל.

The Sheffield
Mineral water Co.
Limited.
1087 Selkirk Ave. Winnipeg
פהאן סט. דזשאהן 646 דזש. אײזענבערג, מענעדזשער

ליליפוט.

בילדער פון דער פערגאנגענהייט.

איך ליעג אויף מיין בעטעל א מידער, א מאטער,
איך טראכט פון אמאליגער צייט:
און בילדער פערבלאסטע פון פריהערע יאהרען,
זיי שוועבען פארביי פון דער ווייט.

אט זיין איך אין שוים ביי מיין ליעבענדער מוטער,
זי גלעט מיך און קושט מיך אהן צאהל:
און מעשות גאר זיסע, גאר הארציגע מעשות,
דערצעהלען טהוט זי פון אמאל.

זי טהוט מיר דערצעהלען פון גרויסע חכמים,
פון וואונדער וואס האבען פאסירט:
פון גוטע מלאכים, פון רוחות און שדים,
וואס האבען די גוטע פערפיהרט.

בעגייסטערט ווער איך פון די מעשות, די שעהנע,
פערהאס אלין וואס שלעכט איז און פייז.
דאך הער איך די מעשות ניט אויס ביז צו ענדע
שלאף איין ביי דער מאמען אין שויס.

דאס בילד ווערט פערשוואונדען, א צווייטעס דערזעה איך:
אט זיין איך און לעז און שטודיר.
און וועלטען גאר נייע, און וועלטען גאר שעהנע
ענטדעקט יעדע שורה אין מיר.

בעוואונדערט בין איך שוין אין חכמות גאר פיעלע,
הויב אן צו בעגרייפען די וועלט.
מיין יוגענד פאנטאזיע מאהלט רייצענדע בילדער,
וואו איך בין אין גוטען געשטעלט.

זי האט מיך פערטראגען אין וואלקענס, אין הויכע,
האט שלעסער אין לופטען געבויעט.
מיר האט זיך גע'חלום'ט פון גרויסע מיסיאנען,
וואס מיר האט דאס שיקזאל פערטרויעט.

דאס בילד ווערט אלין שוואכער, ביז ענדליך פערשווינדט עס,
א נייעס ערשיינט אויף זיין ארט:
אט שטעה איך אין קאמפף פאר א בעסערען לעבען,
און ווירק דא מיט טהאט און מיט ווארט.

אומרינגעלט פון פריינדע, פון קעמפפער גענאסען,
פערגעס איך מיין איינענעם „איך":
איך שווים מיט'ן שטראם, אהנע רוה און אהן אפשטעל —
די יאהרען זיי טראגען זיך גיך.

עס פליהען די יאהרען. באלד בעסער, באלד ערגער,
עס קומט אויס צו ליידען גאנץ אפט:
דאך ס'לעבען פערכאפט אונז, עס איז אזוי הערליך,
א, גליקליך איז דער ווער עס האפט!

געשטאנען אין וועג זיינען אייזערנע ווענט אונז,
מיר האבען געבראכען מיט מאכט:
אפט זיינען די רייהען גאר שיטער געווארען,
ווער קוקט וועגען דעם בעת דער שלאכט?

געקומען איז ענדליך די שעה די ערווארטע,
די זונן האט זיך אונז צוגעוועגט;
בעצויבערט, פער'שיכור'ט געווארען איז יעדער
און האט אן דער זונן זיך צוברענט.

און דאן איז געקומען א שטורעם, א שטארקער,
פון דונער און בליצען בעגלייט:
צושטערט אלין ארום אונז מיט גבורה, מיט ווילדער,
האט טויט און פערוויסטונג פערשפרייט.

געווארען איז פינסטער ארום אלין און שרעקליך,
די שווארץ כמארנע נאכט האט געזיעגט.
צווייט איז געווארען די מחנה, די גרויסע,
ווער טויט, ווער געפאנגען, פערשיקט.

געבליבען אין פעלד איז א הייפעל, א קליינע,
אהן גלויבען, אהן האפנונג, אהן מוטה.
עס האט ניט געוועהרט לאנג, אויך זי איז צופאלען,
פערלאשען די ברענענדע גלוט.

גענומען זיך טראכטען האט יעדער פאר זיך דאן,
א תכלית אין לעבען, א צוועק.
און מיך האט דאס שיקזאל אהער דא פערווארפען,
אהער צום אנטלאנטישען ברעג.

עס בייטען זיך בילדער, זיי טראגען געשווינד זיך,
דאך זיינען זיי אבגעלעבט, בלאס:
איך ליעג אויף מיין בעטעל, א מידער, א מאטער,
אין דרויסען איז פינסטער און נאס.

Professional Column

דר. א. בערקאוויטש.
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-13
453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN
אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8
250 סעלקירק עוועניו
אקעגען קווינס האל פהאן סט. דזשאן 1280

Dr. R. L. HURST
פיזישאן און סורדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערוועז און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 3 ביז 5 און פון 7 ביז 9. פהאן מיין 814
305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

מרס. פינקעלשטיין-טעסלער
דיפלאמירטע אקושארין
337 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1098

רייסט ניט די ציינער.
אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד
דר. ר. מאנהייט און דר. ק. מארדען
עקספערט דענטיסטען און סורדזשענס.
אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.
547 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 2447

פינקעלשטיין און לעווינסאן
לאיערס און בארריסטערס.
105 באן אקארד בלאק.
טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.
925 מיין סטריט, וויניפעג.
אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ.
אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

Monteith, Fletcher & David
באריסטערס און סאליסיטארס
403 נארטהערן קראון בענק, קארנער פארטיידזש און פארט. פהאן מיין 669

Flanders and Macvicar
באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א.ז.וו.
אפיס 872 מיין סטריט
פהאן סט. דזשאן 761
אינטערפרייטער ה. זאלצמאן, ב. ס. א.

D. Abramovich
ארכיטעקט
505 מעקינטיירע בלאק, פהאן מיין 1978
ד. אבראמאוויטש

PHILIP NEY
נאטאריוס
נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס
222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

Miss A. GOLDSMITH
333 Burrows Avenue
גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען
מעסיגע פרייזען. (25-13

COHEN & MEYEROWITZ
קאנטראקטארס און בילדערס
683 אלפרעד עוועניו.
די בעסטע אינפארמיישאנס פריי. בעפאר איהר בילדעט, זעהט זיך מיט אונז.

בוק-קיפער.
וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען
125) The Israelite, 796 Main St. Box 3

ALFRED JACKSON
ליסאן גארדענס. און אינסייר סאבדיוויזשאן.
פאר איינצעלהייטען פרעגען אין
522 מיין סט. סויט 3, פהאן גערי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד
קויפען, פערקויפען און בייטען.
מיינע קאסטומער וועלען בעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (525
H. Leviten 619 McIntyre Block.

בראטמאן'ס ליקער הויז
האלסייל שנאפס און ביער. ספעשיל רעקאמענדירט פאר התונות, צופריעדענהייט גאראנטירט. דעליווערט איבער גאנץ שטאדט.
223-225 לאגאן עוו., קאר. קינג סטריט
פהאן גערי 3258 (52-13

דארפט איהר לייהען געלד?
פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו
ב. שעפס
דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשעל אגענט אין וויניפעג.
401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490
Office: Bank of Toronto.
529) Phone Garry 706.

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט סט.
אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508
פיאנא מאווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33-13

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.
74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.
622 מיין סטריט פהאן גערי 71
דריי טהירען פון די סטארלאנד
ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדים, פרישע היימישע קענדים יעדען טאג. (52-12

איהר ווילט פאהרען ווי א פריץ?
דאן קויפט אייערע הארנעס ביי
דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.
נעהמט אן אלערהאנד רעפעירינג. (526

ניט געבאפט!
איהר דארפט קויפען איין מאל פארני-טשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט
527) M. WARHAFT
851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל און אווענס
פראקטישע עלעקטרישאנס.
האבען געמופט אין 823 מיין סט.
אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

פעדלער אויפמערקזאם!
מיר קויפען און פערקויפען סעקאנד הענד קלאטהינג. די פעדלער וועלען ביי אונז קריגען די בעסטע פרייזען און די וואס דארפען סעקאנד הענד קלאטהינג וועלען ביי אונז קריגען ארטיקלען צו מעסיגע פרייזען.
די הערמאן און זאמפיר קלאטהינג הויז
829 מיין סטריט.
פהאן סט. דזשאן 105

א קינד אין דער נארטה ענד וויים
אז דער בעסטער פלאץ צו קויפען שיך איז אין
ספיוואק'ס שוך סטאר
577 סעלקירק עוועניו
די בעסטע שיך צו די בילינסטע פרייזען

סטאפט א ווייל.
צו די בילינסטע פרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך אין 905 מיין סט. אויך ווערען געפיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פרייז. מ. גלאדסטאן.

שיך
אלטע און נייע שיך
צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.
לעאן טרענגבאוו אין 883 מיין סט.

לומבער
בילליג צו פערקויפען.
וואשאו לומבער קאמפאני
געוועזענער עליק בלעק לומבער יארד.
42) היגגינס עוועניו
אפיס 552 מיין סט. פהאן גערי 5028

דער „איד" מאכט דזשאב פרינטינג

חתן כלה קוקט זיך צו
וואו איהר קריגט אייערע בארגיינס אין בעסטען סארט דיימאנדס, גאלדענע זייגערלעך געזעצט מיט דיימאנדס, גאלדענע בראסליעטען א. ז. וו. אויף קעש אדער אויסצאהלען. אויב אונצופריעדען ווערט דאס געלד אומגעקעהרט.
י. טשופאק 820½ מיין סט.
די 3טע טהיר פון גרענד אפערא הויז.

ל. האלפעני
פלאמבינג און היטינג
ווען איהר נעהט בילדען, בעראטה זיך מיט מיר.
883 מיין סטריט
אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830
רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217
L. HALPENNY

נייע דיזיינס, וואלפייפער, בעסטע פיינט, גלאז א. ז. וו. צו מעסיגסטע פרייזען ביי
מ. דאנער און קאמפאני
מיר נעהמען אויך אן פייפערהענגינג און דעקארייטינג. צופריעדענהייט גאראנטירען. (86
M. DONNER & CO.
847 1-2 Main St. Phone St. John 658

פלאמבינג, היטינג, עלעקטריק
אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.
איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט
M. KOFFMAN
395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353
רעפיירינג אטענדעט צו יעדער צייט. (512

ל. סגל
סיין פיינטער
825 מיין סטריט
סיינס אין פערשידענע שפראכען, פיינטינג און דעקארייטינג

לויפט אדער געהט פאוואליע.
איהר קענט זיך געהן ווי איהר ווילט, אייער זייגער אבער דארף געהן פינקטליך. דאס קען פאר אייך טהאן
נ. טשערניאק, 876 מיין סטריט
וואו איהר קריגט אויך פערשיעדענע דזשולערי, וואנד זייגערס און פאקעט זייגערס.

זעכציג לייט געזוכט
זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך: מיר האבען הונדערטע לאקיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי
The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

א. טייטעלבוים
532 סעלקירק עווע.
האלסייל און ריטייל מעהל, היי, תבואה און פראדוקטען. מיר פערקויפען בילינער ווי איבעראל, קומט זיך איבערציינגען. (44

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

THE ISRAELITE.
DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.

THE ISRAELITE PUBLISHING COMP.
B. I. GOLDSTEIN, Editor.
796 Main St. Phone St. Jonh 2213
Winnipeg, Man.

Subscription: 1 Year $1.00.

Thursday, August 1st, 1912.

די אידישע פארמערס און דער עקזהיבישאן.

די עקזהיבישאן וואך איז א יום טוב. וואוהין עס דערגרייכט די אויסשטעלונג, דארט ווערט זי אויפגענומען בתופים ובמחולות, מיט פאראד, פאמפ און צערעמאני. דער פירנער ציהט אן זיין יום טוב'דיגען לבוש און איז מקבל פנים דאס אנטיק פון קענעדא, דאס בחיר מיט וואס ער קען זיך בערימען און שטאלצירן.

א גרויסע ראלע שפיעלט דא דער פארמער. ער דארף זיין די ערשטע פיהעל אין דעם פאטריאטישען ארקעסטער, און געמיינט האבען מיר אז ער איז עס טאקע; אז מסתמא קומט ער מיט ווייב און קינד; ער קומט מיט רחבה, מיט דער ברייטהערציגקייט פון אן אנגעזעהענעם מחותן, וועמען מען ערווארטעט מיט בעהאלטענער גדלות, וועמענס ארט איז אויבנאן און אהן וועמען מען וועט ניט אנהייבען די התונה־צערעמאני.

אזוי האבען מיר געדענקט, און דערפאר האט עס אונז אפטמאל מצער געוועזען ווען מיר האבען א דענק געטהאן אז ניט איינער פון די וועהר פיעל אידישע פארמערס אין דער וועסט קומט, ווערט ניט ערווארטעט און נעהמט קיין שום אנטהייל אין דער שמחה פונ'ם לאנד, וואו ער ארבייט, וואו ער האט זיין פעלד און וואו ער שטעהט ניט אב פון זיין גוט אידישען שכן.

און אויב עס געפינט זיך כאטש נור איינער פון אונזערע לעזער וואס איז זיך מצער וואָרום אידישע פארמערס נעהמען קיין אנטהייל ניט אין דעם עקזהיבישאן, איז צוליעב איהם בדאי, פונקט צו שבת נחמו, איהם אונטערטראגען א טרייסט־ארטיקעל: נחמו, נחמו, לעזער, עס נעהמען גוי'אישע פארמערס אויך קיין אנטהייל ניט! און דעם סוד זייגען מיר דערגאנגען דוקא פון א אידישען פארמער וואס איז דוקא יא געקומען צום עקזהיבישאן.

בעשאפען געווארען — האט אונז דער אידישער פארמער ערקלעהרט — איז דער עקזהיבישאן נור פאר פארמערס, פאר זייער טובה ווענען, שפעטער האט דער עקזהיבישאן אנגעהויבען צו עקזיסטירען פון דעם פארמער. די טובה פאר דעם פארמער איז איבערגעגאנגען געווארען בין דער פראגראם, געבליבען איז — די טובה וואס מען האט פון דעם פארמער ווען ער קומט מיט ווייב און קינד. דער אידישער פארמער, ניט זייענדיג שטארק אנגעקלאמערט אן דעם פאטריאטיזם, האט באלד בעמערקט דאס און געפליבען זיצען א ניכטערנער צו הויז; דער קענעדישער אבער האט זיך געצאפעלט לכתחילה נאך דער געשטרייפטער פאהן וואס פלאטערט איבער פארטיידזש און מיין, נאך די שעהנע עלעקטרישע לעמפלעך מיט וועלכע עס איז אייסגעצאצקעט א ליכטיגער ,וויל־קאמען' אויף'ן סיטי האל, עס האט געצויגען די פייער קרעקערס מיט וואס מען הילכט ארויס און אלע וויניפעגער גאסען דעם פאטריאטישען קבלת פנים. דער פארמער האט אימער געמיינט אז דאס אלעס איז לכתחילה צוגעפערטיגט געווארען בלויז פון זיין כבוד וועגען, האט עס איהם געמאניעט און פערנארט צו פראווען אין וויניפעג דעם איין יום טוב וואס ער האט, און משך פון 12 מאנאטען, בעת'ן עקזהיבישאן.

אבער מען קען נארען די וועלט ניט אלע מאל, אפילו דער ניט איבערגע־שפיצטער פארמער האט זיך געכאפט און ניט איינמאל נעפאדערט אז מען מען זאל אין יעדער פלאץ טהיילען בראשורקעס וואו מען זאל זעהן די געסט וואו מען קען קריגען די נויטיגע ארטיקלען צו בילינע פרייזען, וואו און ווען מען קען זיך ווענדען צו די אינסטיטוציאנען ועלכע ווערען בעזוכט פון די פארמערס: מען זאל אין עקזהיבישאן צייט האבען מעהר פאליצי, בעזייטיגען די געמבלערס וואס רואינירען אין איין וואך דעם פארמערשען בחור און דער עיקר — צו שליסען די סאלונס. האט מען זייער פאדערונג אין אכט ניט גענומען: מען טהיילט בראשורקעס וואו עס ווערען אויף אן אמעריקאנישען אופן אדווערטייזט פלעצער וואו דער פארמער קען אויסגעבען געלד, וואו ער קען אריינקומען מיט פולע קעשענעס און ארויסגעהן אהן א פרוטה. מען האט געהאט אמאל געפאדערט אז וואסער זאל זיין אויף יעדען ווינקעל פון עקזהיבישאן גראונד, אז בענק פאר פרויען און קינדער זאל פריי זיין צו זיצען און אויך דאס האט מען ניט ערפילט און דערום ווייכט דער פארמער פון דיזען יום טוב און קומט יא ווער, איז עס דער אלטער רייכער גוט־בעזיצער ביי וועמען איין לעפעלע פאטריאטיזם איז טהייערער פון כל הון, ביי וועמען איין פינטעלע פון דער קענעדישער פאהן איז השוב'ער ווי א מטמון געלד.

יעצט לערנט אליין זיך דעם פשט וועגען אידישען פארמער...

די עלעקשאנס און סאסקאטשעוואן.

איהר וועט זאגען אז די ליבעראלען האבען מנצח געווען, ווייל דאס פאלק אין סאסקאטשעוואן איז ליבעראל געשטימט? — אז דארטען איז נאך אלין ניט אבגעשטארבען, אפילו נאך מאפטם בריוועל וועגען אנעקסיישאן. דער ווילען פון פריוען מארק, פון א רעסיפּראסיטי אבמאך מיט די סטייטס? איהר וועט זאגען אז דאס פאלק האט ערוועהלט דעם סקאט־פארלאמענט, ווייל מען איז גערן אן איהם? אזוי דענקט איהר. עס דענקט אבער אנדעריש א היגע וואבענשריפט וואס האלט אן יעצט איז די צייט צו זאגען א שארף ווארט געגען אזעלכע מורדים ווי די סאסקאטשעוואנער זייגען. דאס דערמאהנט וואכענבלאט זאגט אז ערוועהלט איז געווארען סקאט און זיינע מקורבים, ווייל — — מען האט בעצאהלט די ערוועהלער ווי זאלען אזוי וואוטען.

שארף, קלוג און — דער עיקר — ריכטיג ווי נאלה! מיר וועטען הונדערט געגען איינס אז יענע צייטונג וויים עס ניט נור פון קאבינעטער מקואיע. נור פון גאסענדער פראקטיק... מען האט בעצאהלט און די ליבעראלען האבען בעקומען צוריק די כסא מלוכה. אמת! נו, און ווען די קאנסערוואטיווען זאלען געווען ,אריין אין די פעדערען', און ווען די ליבעראלען זאלען געווען פערלירען אין סאסקאטשעוואן און געווינען זאלען געווען נאר די קאנסערוואטיווען? וואס וואלט געזען די אורזאכע? קען ניט עפעס א קלוגער לעזער פאלען אויף א שכל און ערקלעהרען די אורזאכע?

א, ווי לעכערליך עס מאכען זיך אזעלכע פארטיי־פערטהיידיגערס! האבען דען יעצט קארג געלד געפּטר'ט די קאנסערוואטיווען אין סאסקאטשעוואן? נור עס האט זיי ניט געהאלפען דאס מאל. צו עס זייגען די ליבעראלען, צו די קאנסערוואטיווען — צו געלד און כאבאר לאזט זיך עס ביי ביידען אויס. דער וועהלער דארף נור זעהן וועמענס צוועק איז כאטש ניט אזוי שווארץ בעפלעקט, די מיטלען אבער זייגען אין ביידע לאגערען אונריין־שווארץ.

לויט די צייטונגען מעלדען, שיקען די אידען פון דייטשלאנד א בעוואוסטען אידישען געלעהרטען קיין יאפאן פארצולעגען זיי די אידישע רעליגיאן.

ווי בעוואוסט זוכט יעצט יאפאן א רעליגיאן.

דער יאפאנעזישער מיקאדא וועמענס מינוטען, מען האט געדענקט, זייגען שוין געצעהלטע, ווערט לויט דער בעהויפטונג פון זיינע דאקטוירים צוריק געזונד.

ב. י. גאלדשטיין.

דער וועסטערנער טיפ.

די וועסט איז דעמאקראטיש. די וועסט איז געגייט צו געבען יעדען מענשען א ,טשענס' און אמאל צווי ,טשענסעס'. וועט ער אבער פיים צווייטען מאל זיך אויך ניט אנכאפען ווי געהעריג אן דער האנד וואס מען דערלאנגט איהם, דאן הויבט די וועסט אויף די קאפיטע און דערלאנגט דיך א בריק ארויס פון איהר רעדעל.

די וועסט איז ברייטהערציגער. א גרויסער פראצענט אריבערגעקומענע האבען אויף זייערע פלייצעס ,פעקלעך'; א גרויסער פראצענט וועסטערנער זייגען מענשען מיט ,פערנאנגענהייטען'. עפעס שווארצעס, חושך'דיגעס און צומאל גאנץ אונרייגעס טלעפעט זיך זיי נאך, דער שכן וויים עס און דאך פערקוקט ער עס, ער דערמאהנט זיך אין זיינע אייגענע נאכגעטעלעפעטע באנדעלעך און פעקלעך און שמועקט אוים זיין, שוין אויך ריין אבגעוואשענע, האנד דעם גר, דעם אריבערגעקומענעם. דער היע געבארענער זעהט ווי עס פיהרען זיך עלטערע פון איהם און ער געוועהנט זיך אויסצושטרעקען א האנד דעם וואס נויטיגט זיך, ער געוועהנט זיך צו געבען א ,טשענס' דעם וואס דארף. די סאציאלע ראמקעס ווערען ניט אזוי ענג אבגעשלאסען, דאס געזעלשאפטס הויז איז מיט ברייטע טהירען און יעדער איז דערוויל ווילקאמען.

און מען דארף איהם טאקע האבען דעם פרעמדען. די וועסט איז ביזי. צו שמועסט זיך מיט א וועסטערנעם און ער וועט זיך פאר אייך באלד קלאגען: ,אָ, מיי, סאָ מאטש טו דו!' רוהען איז ביי איהם א זונטאג־חלום. עס איז שווער צו ערקלעהרען, אבער עס איז דאך אזוי: אין דער וועסט איז פאראן מעהר צו טהאן ווי אין דער איסט. יעדער האט ארבייט און אלע ענינים. אלע מענשליכע געזעלשאפטליכע און ביזנעס אינטערעסען שטעהען מיט אפענע מיילער און פערשלינגען יעדען ווי דער מולך און ווי די מאגערע קיה אין פרעה'ס צייטען איז עס אויך זיי ניט קענטיג וועמען און וויפיעל זיי פערשלינגען.

און מיט יונגען שטאלץ קוקט דער וועסטערנער אויף זיין אינערמידליכקייט. ער גלייכט אויס אלע טאג זיין רוקען און מיט לעבענס לוסט עמפפאנגט ער זיין גרויסע טאג פראגראם. עס איז נאך אלעמען א נחת צו טהאן, צו עסק'ען און צו טאראראמען!

דער מאן אדער די פרוי, דער עלטערער ווי דער יונגערער, אלע זייגען ווי ערעקטעריזירט און ניט איהר נור א דריק ביים ארבייטס קנעפעל און באלד בעוועגט זיך עס שנעל, שנעל, דראהמיג און ענערגיש. די נאטור, די אטמאספערע און דער קלימאט און וועלכע די וועסטערנער זייגען ארומגעהילט דאס מאכט זיי נערוועז אנגעשטרענגט, שנעל בעוועגליך און אונגעהייער ענערגיש.

דער טיפ פון וועלכען די צוקונפטיגע וועסט וועט צונויפגעשטעלט זיין, דער טיפ פון צווייטען און דריטען דור וועט, דוכט זיך, זיין אן אונגעוועהנליך מיהזאמער, שטארק ענערגיש, הויפטזעהליג, ברייטהערציג און פול מיט עלעקטריציטעט, פול מיט בעוועגונג, טעמפעראמענט. די נאטור און דאס מענשען קינד וועט הארמאנירען.

דער וועסטערנער איז און וועט זיין מעהר אפטימיסטיש. קיין זאך וועט ביי איהם ניט אוועקרייבען די האפנונגען וואס ער לעגט אויף זיין לאנד און אויף איהרע גלענצענדע אויסזיכטען. קומט אין א געזעלשאפט פון איסטערנער לייט, פאהרט אמאל אין א באהן מיט זייערע יונגע לייט און איהר וועט זעהן וויפיעל לעבען, וויפיעל ענטהוזיאזם און וויפיעל ענערגיע זיי בעזיצען און ווי פריינדליך, דזשענטעלמעניש און ברייט הערציג זיי בעציהען זיך צום גר, פון וועמענס אויגען עס בליצט ארויס אומעט, אונבעהאלפענקייט און מענשענ־פריינדליכע בעגיידונג.

דער וועסטערנער איז אונערשראקען. אין די ערגסטע צייטען וועט ער ניט איבערגעבראכען אדער געבויגען ווערען; אין די ערגסטע צייטען וועט איהר ניט פעהיג זיין אויף איין מינוט אפילו צו בעשווארצען זיינע העלע און ליכטיגע מיינונגען וועגען זיין לאנד, היים און פעהיגקייטען, אדער אבצושוואכען זיין האפנונג אויף שפעטערע גליקליכערע צייטען.

שוין די זיכערהייט, און וועלכער קיין איינער צווייפעלט ניט, אז מען געפינט זיך אין א ווינקעל וואס וואקסט, ער העפט זיך און וועט וואס אמאל אלין העכער שטייגען, דאס אליין איז גענוג צו צושרייבען דעם מענשען, איהם להלוטין איבערפירען און זיינע — אפילו פון קינדהייט איינגעווארצעלטע — צווייפלען, ספקות און צענערניש. ארויסרייסען און אויף זייער ארט איינפלאנצען העלע, ליכטיגע געדאנקען, שעהן פליצלענדע רעיונות און איהם אנשטעקען מיט א געזונדער, שטארקער ענערגיע און ענטהוזיאזם.

דער איסטערנער קוקט און שפאנט, דער וועסטערנער שפאנט און קוקט!..

דער ,געט ריטש קוויק' האט שטייפער איינגעקלאמערט דעם וועסטערנעם און איהם אזוי ארייגעצויגען בראשו ובתוכו אז ער האט זיך פאר א צייט לאנג ניט ארומגעקוקט אויף קולטור, אויף בילדונג און אויף עהנליכע נשמה זאכען. אבער האט מען זיך דערצו א נעהם געטהאן, זייט זיכער אז די איסט וועט בלייבען הינטערשטעליג.

דאס אלעס, אויב דער וועסטערנער פערשטעהט עס נור אתערליך — און ווער פון זיי פערשטעהט עס דען ניט? — מאכט איהם שטאלץ און חוצפה'דיג. דער טאן פון דעם מענשען אין דער וועסט איז שארף, ער קען זיין גדולה ניט בעהאלטען, זי ייסט זיך מיט פרייד ארויס פון די קעמערליך און בעוויזט זיך פאר אלעמענס אויגען און צייגט זיך בעריהמעריש. ער זעהט שטעדטליך ווערען געבארען און וואקסען אזוי ריעזיג, ער זעהט ווי די געזעלשאפט ווערט רייך, ווי דאס לעבען פארמירט זיך אלזייטיג, ווי אלעס בליהט און איז פול מיט מאי־יוגענד און דער מענש ווערט אליין יונג און שטעקט אויך אנדערע אן מיט זיין יונגען מאי־קלינגענדיגען לאך.

צו ענדע א קליינעם כאראקטער שטריך:

איך בין פון פארק געפאהרען, מיט מיר האט זיך אן עלטערער מאן מיט א 15—16 יעהריגען באי אויפגעזעצט. עס קומט אריין א פרוי. און דער פאטער מיט'ן באי הויבען זיך גלייך אויף. די פרוי פערנעהמט א פלאץ. דער זוהן וויל אז דער פאטער זאל זיך זעצען, אבער דער אלטער ציהט אראב דעם פרינץ־אלבערט, טהוט בעסער אן דעם צילינדער־הוט, כאפט אראב די הענדשקעס, גיט שטיפעריש א כאפ דעם זוהן אין א זייט אוועק: ,אָ, יו קיד, לאנאן קען סטיי!'... און לאנאן איז געשטאנען און אלע ווילען זיך געפרובירט צו פייטען מיט זיין 16 יעהריגען באי וועלכער האט געהאט די העזה אויף צו וועלען מאכען איהם פאר אן אלטען מאן. ניין, ,לאנאן קען שטעהן', לאנאן איז ניט אלט, זיין מוח איז פריש און געזונד, זיינע ביזנעס פלענער זייגען שארפער ווי אין דער יוגענד און אין פארק האט ער מסתמא געשפיעלט בייזבאל מיט יונגע בחורים; יא, לאנאן קען שטעהן!

איך וויל גלייבען אז קיינער וועט מיך ניט חושד זיין אז מיין פעדער האט געשריבען די צוויי ארטיקלען מיט אזוי פיעל שעהנע קאלירען, ווייל מיין הארץ איז איבערפול פון פאטריאטישע געפיהלען. איך האב בלויז איבערגעגעבען דא אביסעל פון דאס וואס איך האב אין מיין משך זייענדיג דא אויפגעכאפט. איך האב זיך טעשה שרייבער צונע־

א. אסאווסקי.

דאס יאהר 1911.

נייע פעראיינען און דאס מחלוקת.

אין א. הייזקע ערגעץ ווייט אין עלטוואוד, ביי א מאהילעווער לאנדסמאן, האבען זיך צוזאמענגענומען 7 מאהילעווער אידען צו פערברענגען אביסעל לכבוד חנוכה און זיך צושמועסט וועגען זייערן א בעקאנטען וועלכער מר־טשעט זיך געבען ביטער, דערביי האט מען דערצעהלט אז מען האט איהם געפרובירט פארלעגען שטיצע, האט יענער זיך ביטער פאנאנדערגעוויינט אוי דערלעהרט אז גיבער וועט ער שטארבען און ניט אנקומען צו קצבה. דיזע טהויעריגע ערצעהלונג האט געבארען דעם געדאנק צו שאפען א גמילות חסדים פעראיין וואו אזא מאן זאל האבען וואו צו לייהען א גמילות חסד און פערשפארען אנקומען צו קצבה און עס איז געבליבען בהסכם די אלע 7 אידען אז מען זאל גרינדען א קאמפאני אויף שערים, יעדע צו 5 דאלאר און 25 סענט דיום א מאנאט. דאס זאל שאפען דעם פאנד פון וועלכען מען זאל לייהען גמילות חסדים יעדען ווער עס וועט זיך נויטיגען. און אזוי איז בעשאפען געווארען ,דער מאהילעווער גמילות חסדים פעראיין', וועלכער פאנגט אן צו וואקסען מיט אן אונגעהייערער שנעלקייט.

אן עהנליכער פאל פאסירט אין אן אנדער טהייל שטאדט. אן אימיגראנט פון עסטרייך זוכט ארבייט און געפינט ניט, פאהרט ער קיין פארט ארטהור, אנט. קיין געלד האט ער ניט, לאזט ער זיך אוועק צו פוס. אויף'ן וועג טרעפט מיט איהם א סיבה און ער שטארבט, זיין לייכע ברענגט מען קיין וויניפעג צו די לאנדסלייט. דיזער צופאל פיהרט צו דער גרינדונג פון דעם ,עסטרייך רומעניש פערבאנד', וועלכער שטעלט זיך די אויפגאבען 1) צו העלפען די אימיגראנטען ביים אנקומען, 2) צו שטיצען זייערע מיטגליעדער און לאנדסלייט אין פאל פון נויט און 3) צו צאהלען קראנקען און טויטען בענעפיט. אויך דיזע ארגאניזאציאן געווינט באלד די סימפאטהיע פון פיעלע לאנדסלייט און דער פערבאנד ענטוויקעלט זיך שנעל.

אין דער צייט איז אין דער קהילה גופא פארגעקומען א מחלוקת: א געוויסער בוטשער וועלכער האט געוואלט מאכען שותפות מיט א קריסטליכער שלאכט הויז אום צו פערקויפען בילינ פלייש, האט געפאדערט שוחטים ביים ועד השחיטה און דער ועד האט ענטזאגט, ווייל א זייטיגע קאנקורענץ אין די זומער מאנאטען וואלט מינען אוועק גענומען פרנסה ביי צעהנדליגע בוטשערס ארימע לייט און חוץ דעם האט דער ועד חושד געווען אז יענער בוטשער מיינט טאקע ארויסצושטויסען די קליינע בוטשערס פון מארק און צו שאפען א בשר כשר מאנאפאליע. דיזער בוטשער האט אנגעפאנגען אן אגיטאציע געגען ועד השחיטה, ארויסגעלאזט פאמפלעטען און נאכהער אראבגעבראכט א שוחט. דער נייער שוחט ווערט אויפגעפאדערט פון רב צו קומען איהם ציינען די חלפים. ער אבער פאלגט ניט, דאן איז דער רב געווען געצוואונגען צו אסר'ען זיין שחיטה. דאס האט נאך מעהר פערשארפט דאס מחלוקת שוין געגען רב און ניט פון בוטשער אליין, נור אויך פון דער חברה משניות. מען הוקט ווייטער הענדבילס און מען העצט דעם עולם געגען רב און געגען ועד. דאס מחלוקת פערגעהט צו ווייט און פראמינענטע בעלי בתים געפינען זיך גענויט צו סטאפען די ,ברידער־קריעג'. עס ווערט געשאפען א טעמפערערי ארגאניזאציאן ,חזקת היהדות' וועלכע ברענגט אראב מיט דער צושטימונג פון ביידע צדדים הרב

קוקט צו די דינסטע סטרונקעס און זיך צוגעהערט צו די שטילסטע נאטען און מעלאדיען און פארביגע און היינטיגע וואך האב איך בלויז אביסעל דערצעהלט פון דאס אויפגעזאמעלטע.

אהרן אשינסקי פון פיטספורג. רב אשינסקי איז געקומען און אנגעפיהרט א חקירה ודרישה און ארויסגעגעבען זיין פסק אז אלעס וואס הרב בהגאוויטש האט געטהאן איז עפ״י דין און קיינער קען ניט מבטל זיין אפילו איין ווארט. דער פסק דין ווערט אויפגענומען מיט בעגייסטערונג. דער צווייטער צד בלייבט אונצופריעדען און ברענגען זיך אראב א בעזאנדער רב, הרב קליין פון נויארק. ער בלייבט 5 מאנאטען און פאהרט צוריק.

רב אשינסקי האט אין דער צייט פון זיין בעזוך גוט בעמערקט דעם מצב פון דער אידישער קהלה ווי זי איז צופרעקעלט אין צעהנדליגע קליינינקע שוהל־בעלעך און חברה׳לעך, יעדער שוהלכעל און חברה׳לע איז אן עולם בפני עצמו און האט דערום אין זיינע רעדעס אגיטירט צו שאפען א פעראייניגטע קהלה. אויך הרב בהגאוויטש האט באלד נאך זיין אנקומען אהער געפלאנט און איינינע מאל גערעדט דערפון, נור זייענדיג טרוד מיט אנדערע באלדיגע ארביט, איז די זאך פערלעגט געווארען.

רב אשינסקי׳ן איז געלונגען צו צוזאמענרופען א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון אלע שוהלען און מאנכע סאסייעטיס און לעגען דעם גרונד שטיין פון א פעראייניגטער קהלה וועלכע זאל האבען די אויפזיכט איבער אלע אידישע אנשטאלטען, ווי, שחיטה, תלמוד תורה, ציוניזם, ביקור חולים, הכנסת אורחים, לחם אביונים א. ז. וו.

נאכ׳ן אבפאהרען פון הרב אשינסקי איז דאס מחלוקת ניט שטילער, נור נאך מעהר פערשארפט געווארען. גענומען האט זיך עס פון הרב אשינסקי׳ס תקנה אז די בוטשערס זאלען צאהלען ניט ווי ביז יעצט מאנאטליכע שכירות פאר די שוחטים צום ועד, נור פון דער בהמה וואס זיי קוילען; די כונה איז געווען צו שאפען א רעזערוו פאנד אז דער ועד זאל האבען מיט וואס צו עקזיסטירען און אנגעהן מיט זיין ארביט.

די בוטשערס האבען אבער געשריען אז מען לעגט אויף זיי ארויף א נייעם שווערען לאסט און געהעצט דעם עולם געגען ועד. ניט וויסענדיג געגוי די אמת׳ע כונות פון ועד האבען פיעלע אנגענומען דעם ועד אלס א מין „טאקסע״ און אלס אזעלכע זי גענומען צו בעקעמפפען. דער ועד האט דערום שווער עקזיסטירט און נאכהער גענומען אליין עפענען א בוטשער שאפ און שפעטער געשטיצט די היברו קאאפעריישאן בוטשער שאפ וועלכע האט זיך צו יענער צייט ארגאניזירט. אכט מאנאטען האט דער ועד מיט מר. סקאליטער אלס ראש הועד עקזיסטירט און געמאכט במעט איבערנאטירליכע אנשטרענגונגען אויף ווייטער צו ערפילען די פליכטען וועלכע זיינען אויף איהם ארויפגעלעגט געווארען און זיך געמוזט אויפלעזען מיט א גרויסען מאטעריעלען דעפיציט ניט דורכפיהרענדיג קיין איינציגע פון די געשטעלטע אויפגאבען.

פארטוגאל ווילט זיך א קעניג.

די מאנארכיסטישע פארטיע אין פארטוגאל הויבט ווידער דעם קאפ און לויט פערשידענע בעריכטען איז פארטוגאל נאך ווייט ניט זיכער מיט איהר רעפובליקאנישער רעגירונג.

ווי עס שטעלט זיך ארויס בעקומט די מאנארכיסטישע פארטיי גרויסע סומען געלד און געוועהר פון אויסלאנד. זיי מאכען אלע אנשטרענגונגען צו געווינען די ארמעע אויף זייער זייט. די רעגירונג האלט אבער אפען די אויגען אויף אלעס וואס עס קומט פאר און פערהאפטעט יעדען אויף וועמען נור עס פאלט דער קלענסטער חשד אין סימפאטהי מיט די מאנארכיסטען. נור די עקספערטען וועלכע ווייסען וואס דארט קומט פאר בעהויפטען אז די רעגירונג וועט ניט קענען לאנג אנהאלטען די לייצעס אין האנד און פריהער אדער שפעטער וועט פארטוגאל איבערלעבען איינע פון די בלוטיגסטע רעוואלוציאנען וועלכע וועט זיך ענדיגען מיט דעם צוריקקעהר פון דער מאנארכישער דינאסטיע.

ג. א. מאטשעט.

ז ש י ד.

אויס דעם רוסישען פון מ. ק.

(פארטזעצונג.)

און משה קלעהרט און טראכט אלין, ער זיצט אנגעבויגען איבער זיין ארביט און עס דוכט זיך איהם אז דאס זעלבע וואס ער טראכט קנאקט איהם אויך צו דאס ליכט, דאס זעלבע רעדט צו איהם די פאדים און עס זינגט איהם צו דער פרייער ווינד.

משה האט געקלעהרט פיעל, זעהר פיעל געקלעהרט און ענדליך האט ער בעשלאסען... ער האט אויפגעגעהט א מונדיר פון דינעם געוואנט און איז מיט איהם אוועק צום דירעקטאר פון דער גימנאזיע.

— טהייערער פריין! — האט ער אנגעהויבען שטארק זאאיקען זיך — איך האב דיך בעגעהט, כ׳האב דיינע קינדער בעגעהט, טהו מיר איצט א טובה!

— וואס פאר א טובה? — האט איהם גוטמוטהיג געפרעגט דער אלטער דירעקטאר.

משה האט א הוסט געטהאן, ער האט זיך אנגענומען מיט קוראזש און ארויסגעשאסען:

— איך וויל לערנען מיין זוהן!... זאל ער זיין א מענש, גרויסער פריין, נאך וואס זאל ער וויסען מיינע צרות, נאך וואס זאל איהם אזוי ווי מיר פינסטער זיין? נעהם איהם אריין אין שקאלע, אדוני פריין!..

דער דירעקטאר האט געשוויגען א ווילע, א טראכט געטהאן, האט ארויסגענומען זיין טאבאק פושקעלע, א קלאפ געטהאן און דערלאנגט משה׳ן, וואס איז געשטאנען שטארק איבערגעשראקען, א שמעק טאבאק.

— דו ביזט א קלוגער מענש, משה — האט ער געזאגט. — דו האסט א קלוגע זאך פערטראכט. אמת, אמת, דעם געלערענטען איז ליכטיג, דעם ניט געלערענטען איז פינסטער. זאל געהן דיין דוד זיך לערנען צו מיר אין גימנאזיע.

אט אזוי איז דוד געווארען א גימנאזיסט און נאכדעם א סטודענט. אמת, פיעל טאקע האט דאס געקאסט דעם אלטען משה׳ן, פיעל איבעריגע נאדלען האט ער צוליעב דעם צובראכען, א סך איבעריגע פאדים פערנעהט, נור וואס איז עס פאר אן אומגליק! הערפאר לערנט זיך דאך זיין זוהן, ער וועט זיין א גרויסער קענער. און ניט נור האט דוד זיך געלערענט, נור לערנענדיג האט ער נאך ארויסגעהאלפען זיין משפחה. נאך אין פיערטען קלאס האט ער זיך שוין אליין דערנעהרט און אין אוניווערזיטעט האט ער מיט די גראשענע אוראָקען פעדיענט אויף זיין לעהרע און פלעגט נאך אבשפארען אוועקצושיקען אהיים יעדען חודש וויפיעל עס איז, העלפען זיינע ברידערליך און שוועסטערליך; אונז אלע איבעריגע סטודענטען איז דאס געווען אונמעגליך און פיעל, פיעל פון אונז וואלטען דאס קיינמאל ניט געקענט בעהויפטען.

פאר אלע יונגע אידען פון זיין שטעדטיל איז דוד גורוויס געווארען א נאהענטער ברודער און פריינד. איינינע האט ער געגעבען לייענען ביכער, אנדערע פלעגט ער העלפען אנקומען אין די שולעס. ער פלעגט אנריידען זייערע עלטערען ניט צו שטערען די קינדער, ער פלעגט געבען עצות, ער האט אלעמען געהאלפען מיט וואס נור ער האט געקענט. זיין פערוויסטע שטעדטיל האט מיט אמאל אנגעהויבען אויפצוואכען. עס האט זיך א לאז געטהאן פון דארט דאס יונגווארג אין די שולעס, גימנאזיעס און אוניווערזיטעט. פיעלע זיינען זאגאר געלאפען קיין אויסלאנד.

דוד גורוויס איז דארט געווארען בעוואוסט צום גרויסען גליק און פרייד פונ׳ם אלטען משה׳ן. אמת טאקע, די אלטע מענשען פון שטעדטיל האבען אויף איהם צוגעבורטשעט, נור דערפאר האט זיך דאס גאנצע יונגווארג מיט איהם געגרויסט.

לערנענדיג זיך אינאיינעם מיט אונז, פריהער אין גימנאזיע, נאכהער אין אוניווערזיטעט, טראכטענדיג און לייענענדיג אינאיינעם מיט אונז איז קיין וואונדער ניט וואס דוד איז געווען מיט זיין גייסט דער אייגענער „רוסישער״ אזוי ווי מיר אלע, נור אין דער זעלבער צייט האט ער אויך שטארק ליעב געהאט זיין אייגען פאלק. ער האט זיך געפלאנט איבער איהם און איז איהם געווען זעהר איבערגעגעבען. אמאל פלעגען מיר אלע זיינע חברים זיך אנהויבען רייצען מיט איהם: — וואס ביזט פאר א איד, וואס איז ביי דיר דא פאר א אידישקייט? אויף דעם פלעגט ער זיך ארויסכאפען מיט א פייער: — איך בין אן אמת׳ער איד! מיין זיידע איז געווען א איד, מיין טאטע — א איד און איך בין אויך דער זעלבער! איך האב ליעב אלע אידען ווי איך האב ליעב מיינע עלטערען. איך וועל אייביג, אייביג זיין א איד! די גאנצע צייט וואס מען וועט זיי פערפאלגען בין איך מיט זיי!

5.

בעת מיר האבען געהאלטען ביים פערלאזען דעם אוניווערזיטעט, האט די קליינע מלוכה סערביע דעוואלטירט געגען טערקיי צו וועמען זי האט בעלאנגט ביז יענער צייט.

אלע געדענקען נאך ווי אזוי עס האבען זיך דאמאלסט אבגערופען אונזער געזעלשאפט און די פרעסע. אלע האבען געהאלפען און געשטיצט אונזערע ברידער סלאוויאנעס וואס שלאגען זיך פאר זייער פריהייט. רייכע האבען געשטיצט מיט גרויסע סומעס געלד און די ארימע האבען אבגעגעבען זייערע לעצטע פערהארעוועטע גראשענס.

אין אוניווערזיטעט וואו עס האבען געלערענט אזוי פיעל יונגע און שטארקע מענשען, האבען זיך געפונען א סך פעלנים צו געהן העלפען די סערבען, זייערע נאהענטע פריינד. פיעלע האבען גאר פריהער ניט געקענט האלטען קיין געוועהר און האבען זיך ערשט איצט ספעציעל איינגעלערענט שיסען, דערפאר אבער האבען זיי אלע געקענט שטארבען אזוי, ווי עס קען שטארבען אונזער צוהיצטע יונגווארג. זעהר אפט האט איין הייפעלע פון אזעלכע יונגע לייט וואס האבען פריהער ניט געקענט שיסען, פערהאלטען א גאנצע מחנה טערקען.

דוד גורוויס האט זיך אויך פערשריבען צווישען די „דאבראוואָלצעס״ (פרייוויליגע סאלדאטען) און איז אוועק גלייך פון אוניווערזיטעט אויפ׳ן קריגס פלאץ אונטער׳ן בעפעהל פונ׳ם גענעראל טשערניאיעוו. אין איהם האט זיך ערוועקט מיטלייד צום קליינעם פאלק וואס האט זיך אזוי דרייסטיג אויפגעשטעלט געגען אזא גרויסען, שטארקען פיינד און צווייטענס, דער געפיהל פון חבר׳שאפט וואס האט איהם ניט געלאזט אבשטעהן פון זיינע בעסטע פריינד וועלכע זיינען פרייוויליג אוועק אויף דער מלחמה. אויסער דעם האט ער געוואוסט אז אלס דאקטאר וועט ער פיעל נוצען ברענגען דא, וואו קאליקעס, פערוואונדעטע און קראנקע וועלען אודאי זיין זעהר פיעל. דער „רויטער קרייץ״ האט איהם צוגענומען אלס דאקטאר אין איינעם פון איהרע אבטהיילונגען.

— טהוט נור א קוק — האט ער זיך צו אונז געווענדעט, ארויסנעהמענדיג זיינע מעסערלעך, לאנצעטען, פינצעטען און די איבעריגע שרעקליכע אינסטרומענטען פון וועלכע גאט מעג אלעמען שומר ומציל זיין — טהוט נור א קוק די וואונדער שעהנע ארבייט, ס׳איז עפעס צאצקעס!

— דו בעהאלט בעסער די וואונדער שעהנע צאצקעס פאר זיך — פלעגען מיר איהם ווי ברוגזע מיט א געלעכטער ענטפערען — דו בייכער שניידער, דו גזלן איינער! אדער קלעהרסטו גאר אויף אונזערע ברידער פרובען אט די וואונדער שעהנע צאצקעס?

— אויב מען וועט דארפען, וועל איך אויף אייך פרובען — האט ער געענטפערט לאכענדיג.

(פארטזעצונג פאלגט.)

א. גארעליק.

איך און ישעיהו הנביא.

(נאכרערצעהלט פון מיין בעל הבית.)

— נו, איז וואס זאגט איהר מיר עפעס וועגען אייער פארדער, ר׳ הירש?

— וואס זאל איך זאגען? איך קען איהם. איך ווייס איהם? וואס נעהט ער מיר אן? א זוהן, אן איידים? אין דער היים, ווייס איך, איז ער געווען א פיין קינד כדבעי. האט גאנץ פיינע, אנשטענדיגע עלטערען, בעלי בתים אין שטעדטיל. גלויבט מיר אז ער האט ניט געדארפט פאהרען ווי אלע אין אמעריקא, וואלגערען זיך אין דער פרעמד, נור היינטיגע צייטען, איז ער מסתמא געווען פון חברה לייט, געהאלטען דארטען בלעטלעך, פאפירלעך, איך ווייס דארטען, נאך זאכען. יעצט איז ער דא אין אמעריקא. מסתמא האט איהר א ידיעה אין די חברה לייט. איך דארף אייך וועגען זיי קיין סך ניט דערצעהלען. נו, דא איז ער ווי אלע. איך זאל אייך זאגען וואס ער טהוט דארטען ביי זיך אין הוס, ווייס איך ניט, דער גוטער יאהר ווייס איהם. א גאנצען טאג ארבייט ער ערגעץ. וואו און וואס ער ארבייט, ווייס איך ניט. וויפיעל ער פערדיענט, ווייס איך אויך ניט. און צוריק ריידענדיג, וואס דארף איך דאס וויסען! איהר פרעגט מיך בעסער, צי האב איך איהם אין זינען? מען איז שטענדיג, אט ווי איהר זעהט, פערהאוועט און פערטראגען אין די ביזנעס. ער ליגט מיר אפילו אין דער לינקער פאה. און וואס איז דאס גלאט מיין עסק צו מישען זיך. ער גיט מיר אב די זעקס דאלאר מדי חודש בחדשו און מעהר גאר. קיין צדיק איז ער געווים ניט. א גוי, אן אפיקורס, זאל גאט משמר ומציל זיין, מאכט פון אלעס א תל, טהוט אלין וואס אין דער וועלט: עסט און טרינקט אהן א היטעל, וואשט זיך ניט און בענשט ניט. וואו דאוונען? ווען דאוונען? ניכאַי וואלט ער איין מאל אנגעטאסטען די תפילין. וועגען שבת האט מען שוין אבגערעדט, שרייבט און רויכערט. נו, אין אמעריקא איז ניטא קיין שבת!

נור ניט דאס בין איך אויסען. איהר זעהט דאך אז א גוי איז דאס א גרויסער און דאך לערנט ער אלע פארנאכט תנ״ך און לערנט גוט. אויף אלע אידישע קינדער געזאגט געווארען! ב׳זעהט אז דער יונגער מאן לערנט ישעיה און טרייסעלט זיך, גאר א שרעק! אט דאס איז מיר קשה אינגאנצען. וואלט ער באטש געווען עפעס א שטיקעל איד! עטוואס געהאלטען פון אידישקייט! אבער איך זאג אייך, א גוי! און ישעיה איז ביי איהם טהייער! שייך טהייער! אט למשל זיינען מיר אידען, קוקען מיר עפעס אן א סך ישעיה׳ן אדער ירמיה׳ן? אוועקגעלעגט, ווי רוהיג אין אלמער און ווער טשעפעט זיי?! מען איז שטענדיג הר־הא, פערטראגען און פערהאוועט אין דער ביטערער פרנסה, היינט וועמען איז דאס אין קאפ צו עסק׳ען זיך מיט ישעיה׳ן און ווער האט דאס צייט? קומט שבת אדער זונטאג, נעהמט מען א ווייל א ספר אין האנד און פערטיג! אבער שייך זאגען, שטארק הנאה האבען, נתפעל ווערען? גאר ניט! פון עטליכע דאלאר אז מען מאכט איז מען מעהר צופריעדען. אבער ער, דער בארדער מיינער, ביי איהם איז דאך דאס א גאנצער „אדם ומלואה״. אט למשל האב איך וויפיעל מאל געזעהן בעיני, עס קלויבען זיך צו איהם עטליכע יונגע לייט, בעקאנטע חברה, מיינט איהר וואס, מען רעדט, מען פערברענגט ווי אלע? אסור! מען זיצט און מען לייענט ביכער און מיין יונגער מאן רעדט מיט הארץ וועגען ישעיה, ירמיה, קאכט זיך און זידט, ווייזט אויף אז ישעיה׳ס ווערטער זיינען גאר אייזען און פייער און טויזענד מאל שעהנער און אנגענעהמער צו לעזען ווי זייערע אלע ביכער. מען זעהט אז ער רעדט דאס מיט אזא חשק, פון גאנצען הארצען און ווען ער דערמאהנט ישעיה׳ן אדער ירמיה׳ן, זעהט מען אז דער מענש צאפעלט זיך. איך וועל אייך זאגען דעם אמת, איך קען עס ניט פערשטעהן! וואס איז ער פאר א מחותן מיט ישעיה׳ן? ווי באלד אז ניטא קיין גאט און ניט קיין תורה און ניט קיין אידישקייט, היינט וואס קעהר זיך מיט דיר אן א ישעיה? מיין קאפ איז צו קליין דאס צו פערשטעהן. איך האב געוואלט מיט איהם פאנאנדערריידען זיך און זעהן מה טיבו של עופר זה, נור די אלטע מיינע לאזט ניט. נו זאגט: גלייבער אז דו ביזט מיט איהם פון דער ווייטען און געה ניט אין היכלע דרכים!

און מיינט איהר, אז נור ער אליין איז אזוי, א סך חברה אזעלכע האב איך שוין בעגעגענט. היינט געה פערשטעה א וועלט!

סטרייק אין ענגלאנד א גרויסער אומגליק.

דער סטרייק פון די האפען ארבייטער אין ענגלאנד, וועלכער ציהט זיך שוין 3 מאנאטען איבער דאס עקשנות פון די שיף אייגענטהימער, איז איינער פון די גרעסטע אונגליקען פאר׳ן לאנד. אויף מיליאנען דאלארס א מאנאט קומט אריין קיין ענגלאנד זועגינער סחורה. די פרייזען פון לעבענס ארטיקלען האלטען אין איין שטייגען. הונדערטער טויזענדער פאמיליען שטארבען בוכשטעבליך פון הונגער, אזוי אז ספעציעלע פעראיינען האבען זיך געגרינדעט צו העלפען די ארימע. ניו־זיעלאנד איז די איינציגע קאלאניע, וועלכע שטיצט די סטרייקער מיט גרויסע סומען געלד. ביידע צדדים זיינען פערעקשן׳ט און ווילען ניט נאכגעבען קיין פינטעלע פון זייערע פאדערונגען, ניט קוקענדיג אויף דעם אריינמישען זיך פון פארלאמענט און רעגירונגס מיטגליעדער.

א לעבעדיגע זשאבע אין איהר מאגען.

די דאקטוירים פון עמוירדזשענסי האספיטאל אין וואשינגטאן, האבען ארויסגעפאמפעט פון מאגען ביי מרס. ל. קינג א לעבעדיגע זשאבע וועלכע איז געלעגען ביי איהר אין מאגען א יאהר צייט. מרס. קינג האט די זשאבע אראבגעשלונגען טרינקענדיג וואסער. זי האט די גאנצע צייט גע׳טענה׳ט אז א לעבעדיגע זאך ליגט ביי איהר אין מאגען און זי הערט ווי עס „קוואקעט״, האט מען אבער געמיינט אז זי רעדט זיך עס איין. לעצטענס איז זי געווארען זעהר אבגעשוואכט און האט אויסגעזעהן ווי א סקעלעט. די דאקטוירים האבען די זשאבע אוועקגעלעגט אין ספירט און אויסגעשטעלט אין האספיטאל.

א פאניק אויף אן ענגלישער שיף

די „טיטאניק״ קאטאסטראפע האט אבוואהל ניט אבגעשראקען מענשען צו פאהרען אויפ׳ן ים. עס איז אבער א פאקט אז יעדער ווער עס פאהרט יעצט אויפ׳ן ים ליגט איהם גוט אין זינען די „טיטאניק״. אן ענגלישע שיף וועלכע איז געגאנגען פון ראטערדאם קיין לאנדאן האט זיך בעגעגענט מיט א נעדיכטען טומאן. ווי אלע מאל האט די שיף אנגעפאנגען צו געבען סיגנאלען וועלכע זיינען באלד געענטפערט געווארען פון דערבייאיגע שיפען. די פאסאזשירען האבען זיך אבער אזוי דערשראקען אז פיעלע פרויען זיינען געפאלען אין חלשות און ווען דער קאפיטאן האט פון זיכערהייט וועגען געהייסען צוגרייטען די רעטונגס שיפלעך איז געווארען א רעגעלע מהומה וועלכע עס איז קוים געלונגען איינצושטילען.

אין אן ארטיקעל אין „מינכענער נאכריכטען״ ציינט דער שרייבער לארק אז ענגלאנד זוכט צו ערא‌בערען פאלעסטינא. די ענגלישע ארמעע ווערט צוגעצויגען צום סיני האלב אינזעל; ענגלישע שלוחים העצען די אראבישע בעפעלקערונג געגען טערקיי. די אבזיכט פון ענגלאנד איז צו געווינען דעם צוטרוי פון דער ארטיגער בעפעלקערונג און נאכהער מיט אמאל צו דערלאנגען טערקיי דעם קלאפ פון אינוועניג און פון דרויסען.

הומאר — וויץ — סאטירע

שבת אויבס.

נאָטיצלעך.

פון א נארד ענדער.

פאר 6 קראנקע אידען בעט דער דזשענעראל האספיטאל 25 טויזענד דאלאר. — דאס מאכט אויס א קימא לן מעהר פון 4,000 דאל. פאר א קראנקען. כ'לעבען, עס האט ניט די ווערטה.

* * *

אויב דער פרייז פאר קראנקע וועט אזוי שטייגען, דאן וועלען די היגע ארדען זיין געצוואונגען צו מאכען א לאָקאַוט.

זעהט איהר, דאס געפעלט מיר גראד.

* * *

איינער פרעגט אונז: אויב אין דזשענעראל האספיטאל וועט מעהר ניט זיין ווי 6 בעטען, וואס זשע וועט מען טהאן ווען עס מאכט זיך ר"ל א זיעבעטער קראנקער?

דאן וועט מען מוזען זאגען: פעטער, קרענקט ניכער, מען דארף האבען דאס בעט.

* * *

און אלע סטרייקען יעצט: שניידער סטרייקען, קארפענטער סטרייקען, פאריער סטרייקען, שיף ארבייטער סטרייקען. מיט איין ווארט: אלע רוהען זיך אב.

יעצט וואלט געווען ניט מעהר ווי רעכט אז פרינטערס זאלען מאכען א סטרייק און געבען א טשאנס אויך דעם אידישען לעזער אבצורוהען זיך אביסעל.

* * *

מאריס ראזענפעלד האט פאריגע וואך אנטער זיינע ליעדלעך אין א נומער „פארהערטס" ניט אונטערגעשריבען „נאכדרוק פערבאטען".

צום גרוים פרייד אבער האט דאס קיין צייטונג ניט איבערגעדרוקט.

* * *

דער עקסקיורשאן פון דער פעטער קראפאטקין יובילעאום קאמיטע איז געווען א דורכפאל און די מתעסקים האבען נעבעך געמוזט צולעגען א פאר דאלאר.

א מצוה אויף זיי! ווער האט זיי געהייסען אויסצוקראצען עפעס א קראפאטקין'ען וועלכען קיין וויניפעגער איד קען ניט און ווייס ניט? חולה זיינען זיי געווען צו אדווערטייזען א היגען גדול?!

* * *

מ'גיט אונז איבער אז זינט אסאוסקי איז געקומען פון דער ציוניסטישער קאנווענשאן, האט ער גערדונגען א לעהרער און לערנט זיך העברעאיש.

אזוי ווי עס קען געמאלט זיין אז ראובן ברינין זאל אמאל נאך ארויסלאזען א „הדרור", אזוי קען געמאלט זיין אז אסאווסקי זאל זיך אויסלערנען העברעאיש. ווייסיך, אומזיסט נור זיין טרחה.

* * *

ווי די צייטונגען מעלדען האט מען ניט לאנג צוריק אויסגעפאמפעט פון א פרוים מאגען א לעבעדיגע זשאבע.

אונז וואונדערט נור, וואס זייענדיג ביי א פרוי אין מאגען איז דאך די זשאבע ארויס א לעבעדיגע.

* * *

דער דיוק אף קאנאוט האט זייענדיג אין וויניפעג געלעגט דעם ווינקעל שטיין פאר א מאנומענט פאר לארד סעלקירק.

זעהענדיג ווי דער שטיין איז איינגעשמירט, קען מען זאגען אז ער איז געלעגט געווארען פון א פאבמאן.

פאָטאָגראַפער.

צו יעדען גאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

לייכט בעגרייפליך.

— פיעלע דיכטער ווערען ערשט נאך זייער טויט זעהר גערימט.

— נאַנץ נאטירליך, ווייל דאן קענען זיי שוין מעהר קיין דיכטע שרייבען.

אַזוי זיך נאָטיצען.

פון דזשיימס.

גייטהען שווארץ, דער מערדער פון דער 12 יעהריגער דזשוליא קאנארס, האט געפאלגט זיין פאטער און בעגאנגען זעלבסט מארד.

לויט מיין וויסען איז דאס דער ערשטער וואס איז אַזוי ווייט אוועק מיט'ן 5טען געבאט — כבוד אב.

* * *

און זיין וידוי בעשולדיגט גייטהען שווארץ די פרויען וואס מיט זייער פרצען זיך האבען זיי איהם געמאכט פאר א אפפער פון ליידענשאפט און משוגעת

רעכט אויך אזא יאלד! האט ער געזאלט ווארפען אן אויג אויף פרויען איידער זיי פוצען זיך אויס.

* * *

יונגע מיידלעך וואלטען בעדארפט א מוסר אראבנעהמען פון דעם שווארץ־פאל און ניט זוכען צו געפעלען באיעס, ווארום וואס ווענינער זיי וועלען זיך קרימען און פיקסען ארום שפיגעל, אלץ ווענינער געפאהר פאר זיי צו קריגען א שווארץ—ען סוף.

* * *

דער שניידער סטרייק אין מאנטרעאל האלט נאך אן און וועט אנהאלטען אזוי לאנג — דענקען איינינע — ביז וויניפעג וועט אנפאנגען שיקען דאנישאנס צום סטרייק פאנד.

* * *

נור מעהר פון אלעס וואונדערט מיך אויף די „אלהייטניקעס" וועלכע האבען אין מאנטרעאל אמאל דורך שניידער אבגעשפארט א טיקעט נאך וויניפעג, ווארום שווייגען זיי און העלפען ניט זייערע געוועזענע ברידער אין מאנטרעאל?

פון מיין וויצען אַלבום.

ספעציעל פאר'ן „קענעדער אדלער"1).

פון ז. פראסאוו.

האלט פון דעם פסוק.

בעריל: — צו זיין פריינד וואס הייראטהעט א מיאוס'ע אבער פערמעגליכע פרוי — אויף דיר שמעריל וואלט איך אלעס געגלויבט, נור ניט אז דו וועסט הייראטהען אזא מיאוס'ע פרוי.

שמעריל: — ווער, בעריל, איך האלט פון דעם פסוק „אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו".

* * *

זי טרעפט.

א זיווג זוכענדער בחור האט געוואלט מאכען א רייצענדען איינדרוק אויף א גרופע זיינע בעקאנטע מיידלעך, רופט ער זיך אב: — גוד ביי, מיידלעך, איך פאהר אב פון דאנען.

א מיידעל: ווירקליך?! איהר פאהרט פון אונז אוועק?

אן אנדער מיידעל: — ווייסיך וואס, ס'איז א בלאף, דאס סטראשעט ער נור די גענז.

* * *

זיינע חסרונות.

מיס פלאדען: — צו א שדכן — סעי, מיסטער! אויב איך וועט זיך מאכען א יונגערמאן א סוחר וואס ווינשט א טרייע לעבענס בעגלייטערין, שדכנ'ט איהם אויס פאר מיר.

שדכן: — יעס, מיס פלאדען, איך האב אזעלכען, אבער ער האט א פאר חסרונות.

מיס פלאדען: — וואסערע חסרונות?

שדכן: — ער האט א צרה א ווייב און א בייזע שווינער.

1) אימיצער פון „קענעדער אדלער" האט געמאכט א פערזוך צו מאהנען ביי מיר סובסקריפשאן געלד, אבער לויט מיין אבמאך דארף איך צאהלען בלויז מיט "וויצען". א פאר זיינען שוין געווען געדרוקט און יעצט שיק איך זיי נאך אביסעל דורכ'ן „איד".

אין „איד", 796 מיין סטריט ווערט אנגענומען אלערליי פרינטינג צו מעסיגסטע פרייזען.

THE

Canada Financial Corporation, Ltd.

Head Office: Winnipeg.

באארד אף דירעקטארס: פרעזידענט, וואלענטין ווינקלער, מ. פ. פ.; וויס פרעזידענט און מענעדזשער דירעקטאר, דזשאן מעקייוור קאפיטאליסט; סעקרעטאר און טרעזשורער, י. א. פלעטשור, בארריסטער; דר. ר. מ. סימפסאן, פרעזידענט אף אמעריקאן פאבליק העלטה אסאסיאיישאן; ב. שראגגע, מאנופעקטשורער און דר. פ. לאשאנס.

מיר אָפערען איינינע אַקציעס פון דיזער קאמפאניע. איינע פון די בעסטע פראָפאָזישאָנס. די קאמפאניע וועט צאהלען א גרויסען דיווידענד. די אונטערנעהמונג איז זיכער, ראיעל און פראפיטייבל. פאר איינצעלהייטען זיך ווענדען צו

PH. NEY & CO.

222 Portage Ave. Winnipeg.

Phone main 1288

היברו אימיגריישאָן פראָגרעסיוו סאָסייעטי אָף וויניפעג.

האט דעם צוועק צו העלפען דעם אימיגראנט אריינצוקומען אין לאנד און צו העלפען איהם ווען ער איז שוין אין לאנד. יעדער איד מוז זיין א מעמבער ביי אונז, ווייל יעדער איד האט פריינד אדער קרובים וואס דארפען קומען אין דעם פרייען לאנד. העלפט דעם אימיגראנט. ווערט מעמבערס אין אונזער סאסייעטי. נאך איינצעלהייטען זיך ווענדען צום סעקרעטאר **ס. לערנער** אין 520 רעדוואוד עוועניו אדער אין 183 אלעקסאנדער עוועניו. פהאן מיין 88) .1173

די נייע צייל‏אָן טעה

איז שוין אָנגעקומען צו

אַטרובין בּראָדערס

390 סעלקירק עוועניו

פהאָן סט. דזשאָן 1933

אַלע אונזערע קאסטימער האבען זיך שוין איבערצייגט אין אונזערע מעסיגע פרייזען סיי אין גראָסערי און סיי אין אונזער נייער ליין הדיגודס, מענס פאַרנישינג און שוה וואַרג.

בּרוך טשערניאַק

דער אַלטער מוכר ספרים

איז מודיע זיינע קונים אז ער האט געמופט פון 262 סעלקירק עוועניו קיין

288 דאַפרין עווע.

וואוהין ער האט איסגעשריבען א נייעם גרויסען סטאק פון ספרים, ווייסע טליתים, שנה טובה'ס מחזורים און אלערהאנד אידישע ספרים און ביכער.

פערלאנגט גוטע פלייסיגע מענשען, מענער אדער פרויען, גוטע ווידזשעס געצאהלט צו די ריכטיגע לייט, סטעדי דזשאב. זיך ווענדען צו מר.

בּ. שראַגגע

400 פרינצעס סטריט.

פהאן סט. דזשאהן 382

B. SHRAGGE

400 Princess Street

אַ פראַקטישער דיפּלאָמירטער

בוך קיפער

ווערט געפאדערט.

זאל זיך באלד מעלדען צו דער

Dominion Metal Exporting Co.

183 Alexander Ave.

די געפונענע טאָכטער.

ראמאַן פון דר. בן גור.

נאגין גויארק און אויך אין אייראפא איז מען יעצט פעראינטערעסירט מיט דעם שרעקליכען און געהיימניספאלען מארד פון הערמאן ראזענטהאל. מען איז חושד אז די פאליציי האט געהאלפען איהם אבצורוימען פון וועג, ווייל ער האט געוואלט ענטדעקן סודות פון דער פאליצי און פון איינינע געמבלינג און שאנד הייזער. ראזענטהאל איז יעצט טויט. אבער דר. בן גור, א גוט בעקאנטער ראמאנען שרייבער אויס נויארק האלט יעצט ביים פערפערטיגען א ראמאן פאר אונזער צייטונג „דער איד" אין וועלכען עס ווערט געשילדערט דאס לעבען פון די הייזער וועגען וועלכע הערמאן ראזענטהאל האט געוואלט אויסזאגען די סודות וואס ער ווייס.

אין דר. בן גור'ס ראמאן „די געפונענע טאכטער" וועלכע ווערט געשריבען ספעציעל פאר'ן „איד", ווערען געשילדערט פיעלע טיפען פרויען און מענער וועלכע שטעהען אין נאהענטע פערבינדונג מיט דיזע געמבלינג און שאנד הייזער.

מיר זיינען ביז איצט געוועהנט געווען אז ראמאנען פון אזא אינהאלט זאלען זיין שונד מעשיות און ווייט פון ליטעראטור; דער ראמאן „די געפונענע טאכטער" איז ווייט ניט קיין שונד ראמאן. דאס איז א ריכטיג, רעאלעס בילד פון אונשולדיגע נשמות וואס פאלען אריין צו טייוואלים און די הענט און וואס פון זיי ווערט נאכהער.

„די געפונענע טאכטער" איז אמת טאקע זעהר און זעהר שפאנענד, עס איז אבער אין דער זעלבער צייט אויך אינטערעסאנט און ווינשענסווערטה צו בעקענען זיך מיט יענע פלעצער וואס זיינען רעגולערע פאבריקען וואו מען פערדארבט מענשליכע ריינע נשמות: צארטע אונשולדיגע מיידלעך און פרויען וועלכע פאלען אהין אריין, קומען פון דארטען ארויס פערדארבענע און אויסגעלאסענע.

דר. בן גור האלט דעם ראמאן אין פערפערטיגען, מיר האבען בלויז ערהאלטען די ערשטע העלפט. די צווייטע העלפט וועט ער אונז ענדע נעקסטען מאנאט צושיקען און דאן וועלען מיר אנפאנגען צו דרוקען דעם ראמאן.

דערצעהלט וועגען דעם אייער פריינד וועלכער וועט אייך דאנקען ווען ער וועט א דאנק אייך לעזען דעם אינטערעסאנטען און שפאנענדען ראמאן.

איהר מעגט דאָס וויסען.

ווען איהר ווילט האבען אידישע קונים, מוזט איהר אימער צו זיי רעדען אין זייער שפראך, מוזט איהר מיט זיי שטעהן אין פערבינדונג און פון צייט צו צייט זיי מודיע זיין וואס פאר א נייאינקייטען אין אייערע ביזנעס קומען פאר. ברענגט איהר נייע ווארע, קענט איהר לעזען ביליגער, האט איהר א בעסערע ליין סחורה — אלעס מוז וויסען דער יעניגער וואס האט בדעה עפעס צו קויפען און די סוחרים, די סטארקיפערס און ביזנעס לייט דארפען דאס דעם קונה דערצעהלען.

קענט איהר דאך אבער ניט געהן צו יעדען איינעם און איהם דערצעהלען דאס וואס איהר דארפט, און אפילו דורך הענדבילס איז ניט מעשה סוחר צו לאזען וויסען די קאסטימער וועגען עטוואס, ווייל זעהר א קליינער פראצענט מענשען בעציהט זיך ערנסט צו א הענדביל. הונדערטע מענשען געבען א בליק אויף'ן הענדביל און שליידערן איהם אוועק.

אנדערש אבער איז עס ווען איהר אדווערטייזט עס דורך דער צייטונג, וועלכע ווערט געלעזט און פאטראנייזט. ווען איהר גיט אן אדווערטייזמענט אין „איד" זייט איהר זיכער צו האבען רעזאלטס.

ווען איהר מאַכט אַן אונטערנעהמונג.

מוזט איהר אדווערטייזען אין „איד", דען אונזערע לעזער זיינען לעבעדיגע מענשען און ווילען זיך אמוזירען. און אזעלכע אדווערטייזמענטס רעכנען זיך אלס קהל'שע און קאסטען בסך הכל 25, העכסטענס 30 סענט אן אינטש. דערצו געבען מיר — ווען פערלאנגט — צו יעדען אזא אדווערטייזמענט א „רייד אפ". אייער אונטערנעהמונג וועט זיכער האבען אן ערפאלג, ווען איהר וועט בעצייטענס דערפון מודיע זיין אונזערע לעזער דורך אן אדווערטייזמענט פון איינינע אינטשעס.

וועגען פרינטינג.

מ'לעזט אפטמאל אידישע הענדבילס צונויפגעשטעלט אזוי לעכערליך און פול מיט גרייזען. די הענדבילס זיינען, ווי עס זעהט אויס, צונויפגעשטעלט פון מענשען מיט גאר א קנאפע ידיעה אין שרייבען.

אבער די הענדבילס וואס ווערען געדרוקט און צונויפגעשטעלט אין „איד", זיינען אימער אין א שעהנער פארם אהן קיינעמיסטייקס.

איהר קענט ברענגען א הענדביל אדער אירגענד אנדער ארבייט ווי עס איז, מיר וועלען שוין ניט ארויסלאזען קיין דבר שאינו מתוקן.

די הויפט זאך וואס איהר דארפט געדענקען איז אז סיי פרינטינג מיט גרייזען און סיי אהן גרייזען קאסט אייך אלץ איין געלד. מיר וועלען אייך ניט רעכנען טהייערער ווי אירגענד אנדערע פרינטינג, צומאל נאך אפשר ביליגער און דאך זייט איהר זיכער אז אייער ארבייט וועט זיין געמאכט ראיעל פינקטליך מיט אן עסטעטישען געשמאק.

THE ISRAELITE

796 Main Street — Winnipeg, man.

Phone St. John 2213

540 Anderson avenue — אדער — Phone St. John 431

נייעס נייעס נייעס

דער גוט בעוואוסטער ביזנעס מאן ה. פענסאן און דער גוט בעקאנטער ריעל עסטייט מאן ה. שיללער האבען געעפענט אן

אפ־טודייט אפיס אין 854 מיין סט.

נעבען דאפרין עוועניו.

די אידישע בעפעלקערונג איז געבעטען צו קומען וועגען אלע זייערע ביזנעס אין אונזער אפיס.

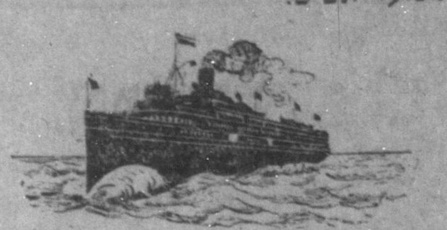

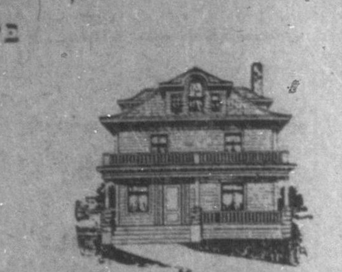

דארפט איהר קויפען אדער פערקויפען ריעל עסטייט?
דארפט איהר שיפסקארטען אויף אויסצאהלונגען אדער קעש?
דארפט איהר שיקען געלד קיין יוראפ?
דארפט איהר אינשורענס אדער מארטגעדזשעס?
אלעס קריגט איהר בייא אונז. מיר גאראנטירען די ראיעלסטע בעהאנדלונג

Fenson & Schiller

854 Main Street — Phone St. John 162

נ. ב. מיר האבען אויך א בעריהמטען לאיער אין אונזער אפיס וואס וועט אייך מאכען אלע אייערע געזעצליכע פאפירען צו מעסיגע פרייזען

אין וואקער טהעאטער.

די היגע טהעאטער בעזוכער וועלען זיכער מיט גרויס צופריעדענהייט אויפנעהמען די ידיעה אז אויגוסט דעם 5טען וועט אין די וואקער אויפטרעטען די בעוואוסטע אמעריקאנער אקטריסע מארגארעט אילינגטאן אין דער הויפט ראלע פון דער נייער דראמא „קינדלינג“, וועלכע איז געשפילט געווארען אין נויארקער דיילי טהעאטער און אין שיקאגאר קארט טהעאטער מיט גרויס סוקסעס.

מיס אילינגטאן איז סופארטעט בייא א רייכער קאמפאני פון לויטער ארטיסטען ערשטע קלאס און וועלען דורכפיהרען די דראמא „קינדלינג“ אזוי גוט און אזוי ראיעל אז דאס פובליקום וועט איבערראשט ווערען.

אין אלגעמיין האט די וואקער פאר דעם נייעם טהעאטער סיזאן ארראנזשירט מיט די גרעסטע און בעוואוסטע סטארס פון דער ענגלישער ביהנע. דאס בעסטע וואס דער אמעריקאנער סטיידזש פערמאגט וועט היינטיגען סיזאן אויפגעפיהרט ווערען אין וואקער טהעאטער. קיין געלד, קיין מיה ווערט געשפארט, אום דאס פובליקום צופריעדענצושטעלען אויף׳ן העכסטען אופן.

אין עמפרעס טהעאטער.

דאס עמפרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאץ וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פראגראם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפרעס טהעאטער געווינט אלע וואך, אלע טאג נייע סימפאטייזער און פאטראנייזער, דען מען ווייס איבעראל אז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף׳ן בעסטען אופן. געהט איין מאל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פאטראנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפרעס פאר אייך א זעהר רייכע פראגראם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפילט דריי מאל טעגליך.

The Walker Canada's Finest Theatre

די גאנצע נעקסטע וואך מאט. מיטוואך און שבת

אמעריקאס גרעסטע אקטריסע

מארגארעט אילינגטאן

מיט י. דזש. באוס מיטווירקונג אין

„קינדלינג“

פון טש. קינאן, געשפילט מיט גרויס סוקסעס אין נויארק, שיקאגא א. ד. גל. סיטס פון פרייטאג, אויגוסט דעם 2טען. אב. פון $2 ביז 25 ס., מאט. $1,50 ביז 25 ס.

Empress
PORTAGE AVE. EAST
DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 5טען אויגוסט 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.

סוועגער טייפלאיד מיוזיקאל קאמעדי
אין „עי נייט אן עי רוף גארדען“ מיט
ראבי לאסבי און ווילי דאנליי מיט 20 מיידלעך און פרעהליכע באיעס, 15 סאנג, כמעט א האלבע שעה אמוזירונג

טהאמאס דאן
נייע סאנגס און נאכאהמער

הערי ברוקס און קאמפאני
אין דאס שטיק „דהי אלד מיניסטרעל מען“.

מ ו ז ע ט
דער פראכטפאלער וויאלאניסט

די בעוואוסטע מאדאם ביזי
אין „דהי עווא טאנגווי פודל“.

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט, מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פלאץ
פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

צו פערקויפען א הויז פון גרויסע 5 ליכטיגע רומס, באד, זומער קיטשען, סעלער מיט צעמענט פלאר, סטייבעל פאר 5 פערד, טשיקען הויז, גרויסער וואוד שעד, לאט 132x25 צו ליין. פרייז $2,500 ($500 קעש, באלאנס — לויט ארענדזשמענטס), קליער טייטעל. נאכפרעגען ביי ה. קאפלאנאוויטש, 536 סט. דזשאהן עוועניו, פהאן סט. דזשאהן 892.

לעזט אונזער נייע אבטהיילונג „אין דער ביזנעס וועלט“, וועלכע ערשיינט איין מאל אין מאנאט, אויף פיידזש 2.

אין „איד“, 796 מיין סטריט, ווערט געמאכט אלערליי פרינטינג צו מעסיגע פרייזען.

איך האב ערהאלטען א גרויסען אייסוואהל פון פערשידענע גאלדענע זייגערס, קייטען, דיימאנטענע רינגען.
אזוי אויך א גרויסען אייסוואהל גראמאפאנס און די נייעסטע רעקארדס פון די וועלט בעריהמטע זינגער, אלעס צו די בילינגסטע פרייזען.
122)

A. KAPLAN
815 Main Street

שעהנע פרינטינג ברענגט קונים.

גוטע און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.

The Modern Printing Co.
M. Glucksberg, Prop.
318 Hargrave St.
Phone Main 3040

זיינגער מאשינען אויף אויסצאהלונגען
י. פראסאוו
509 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1349
גראמאפאנס, ארערליי פארטס.

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין גיכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

וואס דארפט איהר?

וואהלפייפער, פיינט, האדוואדע, אדער אירגענד וועלכען ארטיקעל פאר בילדינגס, פיינטינג און דעקארייטינג — אלעס קריגט איהר ביי

א. פיינגוד

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

דרווריס רידוואוד לאגער.

די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

טהאר און אינדיען מאטאר סייקעלס.

בייסיקלס פון $35 און מעהר
אויך ריפייר און סאנדריס
פון אלע סארטען

North End Bicycle Co.
849 MAIN ST. PHONE S. J. 633
Opposite Dufferin Avenue. (122

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערצייגען.

50 Princess St. Winnipeg, Man.

SALTZMAN & LIPSHITZ

ה. זאלצמאן, סיוויל אינזשינער, נעהמט אן צו צייכנען פערשידענע פלענער פון הייזער, קאטעדזשעס, בלאקס און אלערהאנד געביידעס. אויך נעהמען מיר אן קאנטראקטס אויף צו בויען אלערהאנד געביידעס. דארפט איהר עטוואס בויען? דאן קומט און בעראטה זיך מיט אונז. מיר וועלען אייך נאר ניט רעכנען דאפיר.

זאלצמאן און ליפשיץ 872 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאהן 761

וואנצען?

אין א פאר שטונדען פערטרייב איך דורך מעכאנישע מיטלען די וואנצען פון אייער הויז אזוי דאס זיי וועלען שוין מעהר ביי אייך ניט זיין. הערויף געבען מיר א געשריבענע גאראנטיע, און ווען מען מוז א צווייטעס מאל דיזאפענקצינירען אייער הויז, מאכען מיר עס אהן געלד. לעצטען זומער האבען מיר געקלינט אייבער טויזענד רומס. עסטימייטס ווערט געגעבען פריי.

The Vermin Destroying Co.

259 פריטשארד עוו. א. ז. הארטמאן, פראפ. פאן סט. דזש. 1240

לעבט א גוטען טאג.

ענדליך האט זיך וויניפעג דערלעבט דאס מען קען שוין ארויספאהרען פערברענגען די זומער מאנאטען, 20 מייל פון שטאדט אין א אידישען האטעל, א סטריקטלי כשר׳ע קיך צו די בילינגסטע פרייזען.
קיינע מאסקיטעס זיינען ניטא! די סי פי אר ברענגט אייך גלייך צום האטעל

I. Ludwick — Hotel Niverville
Niverville, man.
44

ווען איהר פאהרט קיין מט. קלעמענס מיש.

דאס בעוואוסטע מינעראל באדע פלאץ פאר רהומאטיזם און אנדערע פערשידענע קראנקהייטען, סטאפט אין
סאנפט׳ס אפ טו דייט און סטריקטלי כשר האטעל
אין דעם שעהנסטען און בעסטען אידישען האטעל אין שטאדט, מיט אלע בעקוועמליכקייטען. ווי הייסע און קאלטע וואסער אין יעדען צימער, גרויסארטיג אויסגעפארנישט און בעוואוסט אלס דאס בעסטע מעביל הויז. די פרייזען זיינען מעסיגע. אנפראגען פינקטליך בעאנטווארטעט.
Sanft's Hotel, 30. 50. Walnut St., mt. Clemens, mich.
בעוואוסט אלס פאראדיז פון מט. קלעמענס, מישיגאן.

נור וואס אנגעקומען א גרויסער, פרישער סטאק

שנה טובה׳ס

אויך טליתים, מחזורים, סדורים א.ד.ג.

צו די מעסיגסטע פרייזען אין

פיפעלס בוק סטאר, 824 מיין סטריט

און אין אונזער בראנטש 571 סעלקירק עוועניו.

פהאן סט. דזשאהן 143

קאונטרי לייט דארפען זיך צו אילען מיט זייערע ארדערס.

איך שפּאַר ניט קיין געלד

איך צאָהל די בעסטע פּרייז צו מיינע משוררים. איך דינג די שעהנסטע האָל, ביי מיניזאָק׳ען אין דאַפרין עווענ, וואוהין איהר מעגט קומען אין אייערע ויידענע קליידער און זיין גאַראַנטירט פאַר זיכערקייט. איך האָב געדונגען אַ גו-טען בעל שחרית, בעל תוקע און שמשים וואָס זאָלען אָב-היטען די אָרדנונג. קיינע פּרעזידענטען און גבאים, אַלעס אויפ׳ן גרויסאַרטיגען און פיינעם אופן.

איך האָב פערפערטיגט מיט מיין בעריהמטען כאָהר פון 12 פּערזאָן קאָמפּאָזיציאָנען פון ויידעל ראָזנער, ליב שאַפּירא, שעססיפאל און אנדערע בעריהמטע חזנים. הערען מיך דאַווענען היינטיגען יום טוב הייסט הערען די וועלט בעריהמטע חזנים.

די האל איז לופטיג, געררוים און זויבער ריין. צו דיזען צוועק האָב איך אַרויסגענומען 200 סיטס, אום די לופט זאל זיין בעסער און דאס פּלאַץ גרויסער. 30 סיטס גיב איך פריי צו דיזע וואס קענען ניט צאהלען.

די ערשטע נאַכט סליחות פריי פאַר יעדען איינעם.

טיקעטס שוין צו בעקומען ביי מ. דזשייקאָב, 307 פּריטשאַרד עווענו. ווער עס וועט זיך בעציימענס בע-זאָרגען מיט טיקעטס, וועט געוועהנליך האבען אַ בע-סערען סיט.

אַכטונגספאל

חזן מ. דזשייקאָב.

מאַדאַם קעני ליפּצין

אונטער דאָם מענעדזשמענט פון ב. שעפּס און מ. טריללער

מיט דער מיטווירקונג פון דער גאַנצער ליפּצין טהעאַטער קאָ.

פון נויאָרק:

מר. עליאס ראטשטיין, דזשייקאָב קאהן, מארים היינע, היימאן מייזיל, סאלאמאן מאנע, דייוויד גראל, מאדאם מאַנע, מאַדאַם שראגע, מיסס גאלדעלע לובריצקי

וועלען אויפטרעטען אין „ווינניפּעג״ טהעאטער

דינסטאג אבענד דעם 13טען אויגוסט אין יעקב גארדין׳ס

דיא יתומה.

מיטוואך אבענד דעם 14טען אויגוסט אין זייפערט׳ס דראמא

די טרייע ליעבע.

בעזאָרגט אייך בעציימענס מיט טיקעטס

טיקעטס צו בעקומען ביי ב. שעפּס, 401 סעלקירק עווענו, פאָן סט. דזשאָהן 1490

צו די ווינניפּעגער און קאָונטרי דזשאנק פּעדלער.

עס ערעפענט זיך אַ נייע

אייזען און מעטאל קאמפּ.

וואו עס וועט אויפגעקויפט ווערען פאר א גוטער פּרייז אלעס וואס ביי אייך איז צו האנד. יעדער פּעדלער וואס וועט זיך שטעלען מיט אונז אין פערבינדונג וועט בע-האנדעלט ווערען אויפ׳ן ריכטיגסטען און ערענטליכסטען אופן, אזוי אז אין א קורצע צייט וועט איהר אונז בעטראכטען ניט אלס סוחרים, נור אלס אייערע פריינד.

The North Western Iron and Metal Co.

Cor. Sutherland and Schultz Sts.

Phone St. John 2026.

די „נארד וועסטערן אייראן און מעטאל קאמפּאני״ איז א זעלבסטשטענדיגע און איז ניט פעראייניגט אדער פערבונדען מיט אנדערע היגע אזעלכע קאמפּאני׳ס.